

Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Y Pwyllgor Cyllid

**Craffu ar Adroddiad Blynyddol a
Chyfrifon Archwilydd Cyffredinol
Cymru ar gyfer 2013-14; ac
Amcangyfrif Swyddfa Archwilio
Cymru ar gyfer 2015-16**

Tachwedd 2014

Cynulliad
Cenedlaethol
Cymru

National
Assembly for
Wales

Cynulliad Cenedlaethol Cymru yw'r corff sy'n cael ei ethol yn ddemocrataidd i gynrychioli buddiannau Cymru a'i phobl, i ddeddfu ar gyfer Cymru ac i ddwyn Llywodraeth Cymru i gyfrif.

Gallwch weld copi electronig o'r adroddiad hwn ar wefan y Cynulliad Cenedlaethol:
www.senedd.cynulliadcymru.org

Gellir cael rhagor o gopiau o'r ddogfen hon mewn ffurfiau hygyrch, yn cynnwys Braille, print bras, fersiwn sain a chopiau caled gan:

Y Pwyllgor Cyllid
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1NA

Ffôn: 029 2089 8120
Ffacs: 029 2089 8021
E-bost: PwyllgorCyllid@cymru.gov.uk
Twitter: [@SeneddCyllid](https://twitter.com/SeneddCyllid)

© Hawlfraint Comisiwn Cynulliad Cenedlaethol Cymru 2014

Ceir atgynhyrchu testun y ddogfen hon am ddim mewn unrhyw fformat neu gyfrwng cyn belled ag y caiff ei atgynhyrchu'n gywir ac na chaiff ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol na difriol. Rhaid cydnabod mai Comisiwn Cynulliad Cenedlaethol Cymru sy'n berchen ar hawlfraint y deunydd a rhaid nodi teitl y ddogfen.

Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Y Pwyllgor Cyllid

**Craffu ar Adroddiad Blynyddol a
Chyfrifon Archwilydd Cyffredinol
Cymru ar gyfer 2013-14; ac
Amcangyfrif Swyddfa Archwilio
Cymru ar gyfer 2015-16**

Tachwedd 2014

Cynulliad
Cenedlaethol
Cymru

National
Assembly for
Wales

Y Pwyllgor Cyllid

Sefydlwyd y Pwyllgor ar 22 Mehefin 2011. Rôl y Pwyllgor Cyllid yw gweithredu'r swyddogaethau a nodir yn Rheol Sefydlog 19. Mae hyn yn cynnwys ystyried unrhyw ddefnydd ar adnoddau gan Gomisiwn y Cynulliad neu Weinidogion Cymru, ac yn benodol cyflwyno adroddiad yn ystod cylch blynyddol y gyllideb. Gall y Pwyllgor hefyd ystyried unrhyw fater arall sy'n ymwneud â gwariant o Gronfa Gyfunol Cymru.

Mae eu cylch gwaith hefyd yn cynnwys pwerau statudol penodol o dan Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 sy'n ymwneud â chyfrifoldebau newydd i oruchwylio materion llywodraethau Swyddfa Archwilo Cymru.

Aelodau cyfredol y Pwyllgor

Jocelyn Davies (Cadeirydd)

Plaid Cymru
Dwyrain De Cymru

Peter Black

Democratiaid Rhyddfrydol Cymru
Gorllewin De Cymru

Christine Chapman

Llafur Cymru
Cwm Cynon

Mike Hedges

Llafur Cymru
Dwyrain Abertawe

Alun Ffred Jones

Plaid Cymru
Arfon

Ann Jones

Llafur Cymru
Dyffryn Clwyd

Julie Morgan

Llafur Cymru
Gogledd Caerdydd

Nick Ramsay

Ceidwadwyr Cymreig
Mynwy

Cynnwys

Argymhellion y Pwyllgor	5
1. Cyflwyniad	6
Cefndir Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru)	6
Penodi'r Bwrdd	6
Trefniadau Atebolrwydd a Llywodraethu	6
Gofynion y Rheolau Sefydlog	7
2. Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon 2013-14	8
Yr adroddiad am daliadau	8
Datganiad Llywodraethu Blynyddol	8
3. Adroddiad Interim Swyddfa Archwilio Cymru 2014-15	11
4. Amcangyfrif Swyddfa Archwilio Cymru 2015-16	13
Trosolwg o'r amcangyfrif	13
Dadansoddiad o Amcangyfrif 2015-16	14
Atodiad A: Tystion	17
Atodiad B: Rhestr o'r dystiolaeth ysgrifenedig	18
Atodiad C: Amcangyfrif Swyddfa Archwilio Cymru o incwm a threuliau ar gyfer 2015-16	19

Argymhellion y Pwyllgor

Mae argymhellion y Pwyllgor i Lywodraeth Cymru wedi'u rhestru isod, yn y drefn y maent yn ymddangos yn yr Adroddiad hwn. Cyfeiriwch at dudalennau perthnasol yr adroddiad i weld y dystiolaeth gefnogol a'r casgliadau:

Recommendation 1. Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylid diwygio Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) er mwyn gwneud y gofynion ynghylch codi ffioedd archwilio'n fwy eglur. Yn y cyfamser, dylai Swyddfa Archwilio Cymru drafod â'r cyrff dan sylw er mwyn i bawb ddeall yr hyn sy'n ofynnol o ran codi tâl, a dibynnu ar unrhyw gyngor cyfreithiol perthnasol. (Tudalen 9)

Recommendation 2. Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Swyddfa Archwilio Cymru barhau i weithio'n glos gyda chyrff eraill sy'n ymwneud ag arolygu, ac y dylai fynd yn frwd ar drywydd cyfleoedd newydd i gydweithio fel hyn. (Tudalen 11)

Recommendation 3. Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylid cyflwyno cynllun TG lefel uchel tair i bum mlynedd bob blwyddyn ochr yn ochr â'r adroddiad blynyddol a'r gyllideb a'r amcangyfrif er mwyn i'r Pwyllgor allu deall yn drwyadl y prosiectau TG sydd ar y gweill. (Tudalen 12)

Recommendation 4. Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Swyddfa Archwilio Cymru ystyried dulliau ataliol posibl ar gyfer dyrchafu materion i lefel uwch, yn enwedig dysgu gwersi gan sefydliadau eraill sydd o bosibl yn gorfod delio â phwysau tebyg. Byddai'r Pwyllgor yn hoffi gweld canllawiau clir ynglŷn â pha bryd y mae'n briodol dyrchafu mater i lefel uwch a pha bryd na fyddai rhagor o waith yn cael ei wneud arno. (Tudalen 16)

Recommendation 5. Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Swyddfa Archwilio Cymru roi canllawiau i Bwyllgorau'r Cynulliad am y cyngor y gall ei gynnig. Dylai hyn gryfhau'r ymwybyddiaeth o'r cymorth sydd ar gael gan ddangos yn glir pa waith sy'n ymarferol ac sy'n cael ei ganiatáu. (Tudalen 16)

1. Cyflwyniad

Cefndir Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru)

1. Cafodd Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013 Gydsyniad Brenhinol ar 29 Ebrill 2013.¹ Yn sgil y Ddeddf, cafodd swydd Archwilydd Cyffredinol Cymru barhau fel yr oedd a chrëwyd corff newydd a elwir yn Swyddfa Archwilio Cymru. Mae hefyd yn rhestru'r trefniadau atebolrwydd a llywodraethu sy'n berthnasol i Archwilydd Cyffredinol Cymru ac i Swyddfa Archwilio Cymru.

Penodi'r Bwrdd

2. Penodwyd Bwrdd Swyddfa Archwilio Cymru yn ffurfiol ar 16 Hydref 2013² ac ysgwyddodd ystod lawn ei swyddogaethau ar 1 Ebrill 2014.

Trefniadau Atebolrwydd a Llywodraethu

3. Mae'r Ddeddf yn rhoi nifer o swyddogaethau i Gynulliad Cenedlaethol Cymru. O dan Adran 28 o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus Cymru, caiff y Cynulliad wneud darpariaeth drwy'r Rheolau Sefydlog ynghylch y swyddogaethau a roddir iddo o dan y Ddeddf, gan gynnwys "dirprwyo swyddogaethau i'r Llywydd, y Dirprwy Lywydd, i bwyllgor neu is-bwyllgor y Cynulliad Cenedlaethol neu i gadeirydd pwyllgor neu is-bwyllgor o'r fath".³

4. Ar 16 Gorffennaf 2013, cytunodd y Pwyllgor Busnes ar gynigion i ddiwygio'r Rheolau Sefydlog i ddirprwyo rhai o'r swyddogaethau yn y Ddeddf i bwyllgor cyfrifol. Roedd y cynigon hefyd yn diwygio swyddogaethau'r Pwyllgor Cyfrifon cyhoeddus gan ddileu'r rheini sy'n berthnasol i oruchwylio Swyddfa Archwilio Cymru a'r Archwilydd Cyffredinol a'u dirprwyo yn hytrach i'r 'pwyllgor cyfrifol'. Cytunodd y Pwyllgor Busnes ar 1 Hydref 2013 i ddirprwyo'r swyddogaethau hyn i'r Pwyllgor Cyllid.⁴

5. Mae'r swyddogaethau a ddirprwywyd i'r Pwyllgor Cyllid ('y Pwyllgor') yn cynnwys craffu ar amcangyfrif incwm a gwariant blynyddol Swyddfa Archwilio Cymru. Mae hyn wedi sicrhau bod y

¹ [Deddf Archwilio Cyhoeddus \(Cymru\) 2013](#)

² [Agenda a Phenderfyniadau'r Cyfarfod Llawn, 16 Hydref 2013](#)

³ [Rheolau Sefydlog Cynulliad Cenedlaethol Cymru](#)

⁴ [Cofnodion y Pwyllgor Busnes, 1 Hydref 2013.](#)

swyddogaeth hon yn cael ei gwahanu oddi wrth swyddogaeth y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus i oruchwyllo Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Gofynion y Rheolau Sefydlog

6. Mae Rheol Sefydlog 18.10 (i) yn dweud ei bod yn rhaid i bwyllgor cyfrifol:

"arfer y swyddogaethau a nodir yn adran 20 o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013 ynglŷn â'r amcangyfrif o incwm a gwariant Swyddfa Archwilio Cymru a osodir ar y cyd gan yr Archwilydd Cyffredinol a Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer pob blwyddyn ariannol."⁵

7. Mae Rheol Sefydlog 18.11 (i) yn dweud y caiff pwyllgor cyfrifol:

"ystyried y Cynllun Blynyddol a osodir ar y cyd gan yr Archwilydd Cyffredinol a chadeirydd Swyddfa Archwilio Cymru gerbron y Cynulliad o dan adran 26 o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013, a chyflwyno adroddiad i'r Cynulliad ar y cynllun hwnnw."⁶

8. Cyhoeddodd yr Archwilydd Cyffredinol adroddiad blynyddol a chyfrifon 2013-14 ar 16 Gorffennaf 2014. Cyhoeddodd ei Adroddiad Interim ar gyfer 2014-15, ac Amcangyfrif o Incwm a Gwariant Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer y Flwyddyn a Ddaeth i Ben 31 Mawrth 2016 ar 23 Hydref 2014.

9. Craffodd y Pwyllgor Cyllid ar y ddau gyhoeddiad hyn ar 6 Tachwedd 2014 a chlywodd dystiolaeth gan Archwilydd Cyffredinol Cymru, aelodau o'i swyddfa ac Isobel Garner, Cadeirydd Bwrdd Archwilio Cymru.

⁵ [Rheolau Sefydlog Cynulliad Cenedlaethol Cymru](#)

⁶ *ibid*

2. Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon 2013-14

10. Cyhoeddodd yr Archwilydd Cyffredinol adroddiad blynyddol a chyfrifon 2013-14 ar 16 Gorffennaf 2014.⁷ Dyma'r adroddiad blynyddol a'r chyfrifon olaf a gyhoeddir gan yr Archwilydd Cyffredinol, oherwydd o'r flwyddyn hon ymlaen, cyfrifoldeb Bwrdd Swyddfa Archwilio Cymru fydd hyn.

11. Ochr yn ochr â'r Adroddiad Blynyddol a'r Cyfrifon, ystyriodd y Pwyllgor adroddiad gan archwilwyr allanol Swyddfa Archwilio Cymru (Baker Tilly).⁸ Nid oedd adroddiad Baker Tilly yn tynnu sylw at unrhyw feysydd sy'n destun pryder sylweddol o ran llywodraethu Swyddfa Archwilio Cymru.⁹

12. Holodd y Pwyllgor yr Archwilydd Cyffredinol am y materion a ganlyn:

- Yr adroddiad am daliadau; a'r
- Datganiad llywodraethu blynyddol.

Yr adroddiad am daliadau

13. Holodd y Pwyllgor yr Archwilydd Cyffredinol a oedd Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi wedi penderfynu ynghylch y setliad Talu wrth Ennill a delid gan Swyddfa Archwilio Cymru, sef mater a godwyd wrth graffu ar gyfrifon 2012-13. Esboniodd y Cyfarwyddwr Cyllid eu bod yn dal i ddisgwyl i ychydig o eitemau gael eu datrys, ond bod y gostyngiad yn y ddarpariaeth ar gyfer y setliad Talu wrth Ennill, o £153,000 ym mis Mawrth 2014 i £89,000 ym mis Mawrth 2014, yn adlewyrchu'r elfennau hynny y cytunwyd arnynt eisoes.¹⁰

Datganiad Llywodraethu Blynyddol

14. Holodd y Pwyllgor y tystion am unrhyw anawsterau a oedd wedi codi wrth roi Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013 ar waith ers 1 Ebrill 2014. Dywedodd yr Archwilydd Cyffredinol wrth y Pwyllgor ei fod yn poeni bod y Ddeddf yn dweud na chaiff godi dim mwy na chost darparu pob swyddogaeth archwilio wrth gyflawni ei waith. Roedd hyn yn achosi cymhlethdod diangen ynglŷn â sut i gyfrifo ffioedd

⁷ [Y Pwyllgor Cyllid, 6 Tachwedd 2014, Papur 2](#)

⁸ Y Pwyllgor Cyllid, 24 Medi 2014, Eitem 8

⁹ [Y Pwyllgor Cyllid, 6 Tachwedd 2014, Papur 5](#)

¹⁰ Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion, 6 Tachwedd 2014, paragraff 15

oherwydd nid oedd yn glir beth oedd ystyr *swyddogaeth* - a oedd angen i'r tâl a godid fod yn fanwl gywir gan ei addasu ar gyfer pob darn o waith, ynteu a oedd ond angen iddo fod yn gywir dros gyfnod o flwyddyn. Dadleuai'r Archwilydd Cyffredinol:

“If that is the case, what if, say, we started with on an estimate on one side and we ended up on a lower charge? Do we do a refund? Do we then overcharge the next time? We think that the intention was to say that, in the course of a year, with the audit work in Caerphilly [for example], the charge for it should be no more than it actually costs us. That degree of complexity has really occupied a lot of time, I have to say, and legal advice, and I think that we are really going to mark it up as something that, in future, we will need to address in terms of simplification. I think it was that one word that was inserted that caused complexity.”¹¹

15. Mae'r Pwyllgor yn cytuno â'r pryderon a godwyd gan yr Archwilydd Cyffredinol ynglŷn â bwriad y ddeddfwriaeth a byddai'n pwysu ar Lywodraeth Cymru i'w diwygio er mwyn iddi fod yn ddigon clir. Mae'r Pwyllgor yn bwriadu ysgrifennu at y Gweinidog Cyllid a Busnes y Llywodraeth i gael gwybod beth yw bwriad y geiriad hwn ac er mwyn codi'r pryderon hyn.

16. Yn y cyfamser, mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Swyddfa Archwilio Cymru weithio gyda'r cyrff yr effeithir arnynt, megis Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru, er mwyn i bawb ddeall beth yw ystyr y term.

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylid diwygio Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) er mwyn gwneud y gofynion ynghylch codi ffioedd archwilio'n fwy eglur. Yn y cyfamser, dylai Swyddfa Archwilio Cymru drafod â'r cyrff dan sylw er mwyn i bawb ddeall yr hyn sy'n ofynnol o ran codi tal, a dibynnu ar unrhyw gyngor cyfreithiol perthnasol.

17. Roedd y Pwyllgor yn falch o glywed bod trefnu'r swyddogaeth archwilio mewnol drwy gontract allanol wedi arbed arian, a bod hyn hefyd wedi gwella ansawdd y ddarpariaeth.

¹¹ Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion, 6 Tachwedd 2014, paragraff 19

18. Nododd y Pwyllgor y pryderon a godwyd gan yr archwilwyr allanol am wendidau'r system cofnodi amser sydd ar waith ar hyn o bryd gan groesawu'r gwaith sydd wedi'i wneud i symleiddio'r systemau. Byddai'r Pwyllgor yn croesawu rhagor o sicrwydd fod y risg hon wedi'i lliniaru yn adroddiad Blyneddol y flwyddyn nesaf.

3. Adroddiad Interim Swyddfa Archwilio Cymru 2014-15

19. Mae Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2014 yn ei gwneud yn ofynnol i Swyddfa Archwilio Cymru osod cynllun blynyddol gerbron y Cynulliad a chyhoeddi o leiaf un 'adroddiad interim' am y swyddogaethau a gyflawnir ganddi. Ystyriodd y Pwyllgor yr adroddiad interim yng nghyfarfod 6 Tachwedd 2014.

20. Holodd y Pwyllgor y tystion am sut yr oedd Swyddfa Archwilio Cymru wedi bod yn ceisio sicrwydd drwy waith cyrff arolygu a rheoleiddio eraill er mwyn lleihau'r baich archwilio ac arolygu cyffredinol sydd ar gyrff cyhoeddus.

21. Cadarnhaodd yr Archwilydd Cyffredinol fod rhagor o gydweithio wedi bod rhwng Swyddfa Archwilio Cymru a chyrff megis y comisiynwyr annibynnol ac arolygiaethau eraill. Rhai enghreifftiau o gydweithio o'r fath yw cydlynu gwaith er mwyn sicrhau mai dim ond un set o bobl a oedd yn gorfod mynd i mewn i sefydliad ac adeiladu ar waith sefydliadau eraill, yn hytrach na'i ddyblygu. Mae'r Pwyllgor yn croesawu'r strategaeth hon, yn enwedig a chofio'r pwysau sydd ar gyllidebau'r sector cyhoeddus a byddai'n awyddus i weld hyn yn cael ei ddefnyddio i'r eithaf.

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Swyddfa Archwilio Cymru barhau i weithio'n glos gyda chyrff eraill sy'n ymwneud ag arolygu, ac y dylai fynd yn frwd ar drywydd cyfleoedd newydd i gydweithio fel hyn.

22. Holodd y Pwyllgor y tystion am y system TG newydd ar gyfer archwilio a bod angen trosglwyddo adnoddau o'r gronfa refeniw i'r gronfa gyfalaf ar gyfer y gwariant o £216,000.

23. Ysgrifennodd Swyddfa Archwilio Cymru at y Pwyllgor Cyllid ym mis Gorffennaf 2014, yn dweud ei bod wedi penderfynu archwilio opsiynau ar gyfer system TG newydd i gynllunio, rheoli, cofnodi a chadw gwaith archwilio. Esboniodd yr Archwilydd Cyffredinol eu bod wedi archwilio opsiynau ar gyfer caffael platfform archwilio cyffredin ar gyfer archwiliadau ariannol ac archwiliadau perfformiad, ond iddynt gasglu nad oedd y dechnoleg wedi datblygu ddigon ar hyn o bryd a phenderfynu prynu system lai cymhleth a fyddai'n fwy dibynadwy. Oherwydd y penderfyniad hwn, nid oedd angen gofyn am arian

ychwanegol bellach yn y gyllideb atodol, ond, yn hytrach, byddai Swyddfa Archwilio Cymru'n ariannu'r prosiect yn fewnol. Bydd angen cyllideb atodol o hyd i gymeradwyo ailddyrrannu'r gwariant hwn o'r refeniw i'r cyfalaf.

24. Esboniodd y Cyfarwyddwr Adnoddau fod gan Swyddfa Archwilio Cymru raglen dreigl ar gyfer adnewyddu systemau TG gyda'r nod o sicrhau na fyddai unrhyw fethiant difrifol yn digwydd yn y system TG.

25. Mae'r Pwyllgor yn deall pam yr aeth Swyddfa Archwilio Cymru ati i gaffael y system TG newydd fel y gwnaeth ac mae'n croesawu'r ffaith bod yr adnoddau sydd ar gael eisoes yn ddigon i dalu am hyn. Serch hynny, o dan amgylchiadau arferol, ni fyddem yn disgwyl gweld refeniw'n cael ei droi'n gyfalaf er mwyn talu am brosiectau TG, ac ni fyddem yn disgwyl gweld hyn yn digwydd eto.

26. Dywedodd y Pwyllgor hefyd ei fod yn awyddus i ddatblygu dull 'dim byd annisgwyl' wrth graffu ar Swyddfa Archwilio Cymru. At y diben hwn, gofynnodd y Pwyllgor ar i gynllun TG lefel uchel tair i bum mlynedd gael ei gyflwyno ochr yn ochr ag amcangyfrifon / adroddiadau blynyddol yn y dyfodol. Mae'r Pwyllgor yn teimlo'n gyfforddus mai Bwrdd Swyddfa Archwilio Cymru sydd yn y sefyllfa orau i graffu'n drwyadl ar y strategaeth TG, ond roedd yn teimlo y byddai cael gweld cynllun tymor canol yn sicrhau y byddai'r Pwyllgor yn cael rhyw rybudd rhag blaen am unrhyw brosiectau TG mawr a'r gwariant sy'n gysylltiedig â hynny.

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylid cyflwyno cynllun TG lefel uchel tair i bum mlynedd bob blwyddyn ochr yn ochr â'r adroddiad blynyddol a'r gyllideb a'r amcangyfrif er mwyn i'r Pwyllgor allu deall yn drwyadl y prosiectau TG sydd ar y gweill.

4. Amcangyfrif Swyddfa Archwilio Cymru 2015-16

27. Gosodwyd amcangyfrif Swyddfa Archwilio Cymru ar 23 Hydref 2014.¹²

28. Yn unol â'r Rheolau Sefydlog, mae gofyn i'r Archwilydd Cyffredinol a Swyddfa Archwilio Cymru gyflwyno'u cyd-amcangyfrif o'r incwm a'r gwariant gerbron y Cynulliad erbyn 1 Tachwedd fan hwyraf. Mae Rheol Sefydlog 20.22 yn dweud:

"Rhaid i'r pwyllgor cyfrifol [y Pwyllgor Cyllid] o dan Reol Sefydlog 18.10(i) ystyried adroddiad sy'n cynnwys yr amcangyfrif a'i osod gerbron y Cynulliad heb fod yn hwyrach na 22 Tachwedd, gydag unrhyw ddiwygiadau sy'n briodol ym marn y pwyllgor cyfrifol, ar ôl iddo ymgynghori â'r Archwilydd Cyffredinol a Swyddfa Archwilio Cymru ac ystyried unrhyw sylwadau a gyflwynwyd ganddynt."¹³

29. Roedd y Pwyllgor yn falch bod Bwrdd Swyddfa Archwilio Cymru wedi craffu'n fanwl ar yr amcangyfrif, ac yn teimlo bod y Bwrdd yn gaffaeliad ychwanegol i'r gwaith craffu ar Swyddfa Archwilio Cymru.

30. Mae'r Pwyllgor yn fodlon ar yr amcangyfrif a gyflwynwyd gan yr Archwilydd Cyffredinol a Swyddfa Archwilio Cymru ac mae wedi'i gynnwys yn Atodiad C i'r adroddiad hwn.

Trosolwg o'r amcangyfrif

31. Mae Amcangyfrif Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer 2015-16 yn dweud bod 73% o wariant y Swyddfa'n cael ei ariannu drwy ffioedd a godir ar gyrff sy'n cael eu harchwilio a grant gan Lywodraeth Cymru ar gyfer archwilio dangosyddion perfformiad. Daw'r 27% sy'n weddill (£6.3 miliwn) yn uniongyrchol o Gronfa Gyfun Cymru. Dyma'r swm y bydd y Pwyllgor yn craffu arno.

32. Arian refeniw yw £6,256,000 o'r Amcangyfrif a £50,000 ohono'n arian cyfalaf. Mae hyn yn gynydd o £380,000 mewn arian refeniw o'i gymharu ag Amcangyfrif 2014-15. Gofynnwyd am yr arian refeniw ychwanegol i dalu am y canlynol:

¹² [Y Pwyllgor Cyllid, 6 Tachwedd 2014, Papur 3](#)

¹³ [Rheolau Sefydlog Cynulliad Cenedlaethol Cymru](#)

- £110,000 i ymateb i'r nifer gynyddol o faterion a phryderon a godir gan aelodau'r cyhoedd ac aelodau etholedig. Mae'r Amcangyfrif yn dweud bod un achos yn unig wedi costio'r gyllideb sydd ar gael ar hyn o bryd ar gyfer blwyddyn gron i ymateb i faterion o'r fath. Mae Swyddfa Archwilio Cymru hefyd yn disgwyl gweld y duedd hon yn cynyddu wrth i gyrff cyhoeddus ddod o dan ragor o bwysau;
- £130,000 i ddarparu rhagor o gyngor a chymorth i wahanol brosiectau yn y sector cyhoeddus. Er enghraifft, mae Swyddfa Archwilio Cymru yn helpu Llywodraeth Cymru i ddatblygu swyddogaeth Trysorlys;
- £90,000 i ddatblygu system archwilio newydd i ddisodli hen systemau nad yw'r perchennog yn eu cynnal rhagor. Bydd hyn yn mabwysiadu arferion gorau Swyddfa Archwilio Genedlaethol y Deyrnas Unedig a Swyddfa Archwilio'r Alban sydd wedi datblygu systemau tebyg;
- £50,000 i ariannu'n uniongyrchol y gwaith y mae Swyddfa Archwilio Cymru'n ei wneud ar y Fenter Twyll Genedlaethol. Mae'r gwaith ar y Cynllun hwn yn cael ei ariannu ar hyn o bryd drwy'r ffioedd a godir ar gyrff unigol, ac fe all hyn fod yn rhwystyr iddynt rhag cymryd rhan.

Dadansoddiad o Amcangyfrif 2015-16

33. Bu'r Pwyllgor yn craffu ar yr amcangyfrif yn y meysydd a ganlyn:

- Fforddiadwyedd - sicrhau bod Archwilydd Cyffredinol Cymru wedi ystyried yn drwyadl pa mor fforddiadwy oedd newidiadau posibl yng nghyfrifoldebau ei swyddfa gan sicrhau bod cynlluniau wedi'u gwneud ar gyfer y tymor hwy a hynny'n cael ei adlewyrchu mewn cynlluniau ariannol;
- Blaenoriaethu - er mwyn sicrhau bod cynlluniau'n cael eu gwneud ar gyfer y galwadau a fydd ar Swyddfa Archwilio Cymru yn y dyfodol a'u bod yn cael eu blaenoriaethu'n briodol ac adnoddau digonol ar gael ar eu cyfer;
- Gwerth am Arian - sicrhau bod adnoddau Swyddfa Archwilio Cymru yn cael eu defnyddio'n effeithiol;
- Proses y gyllideb - sicrhau bod amcangyfrifon Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer 2015-16 yn dryloyw er mwyn i'r cyhoedd allu eu deal.

34. Esboniodd y Cyfarwyddwr Cyllid fod adolygiad sylfaenol wedi bod ar linellau'r gyllideb ar gyfer yr amcangyfrif er mwyn sicrhau bod costau chwyddiannol yr amcangyfrif cyn ised â phosibl a bod Swyddfa Archwilio Cymru yn ymwybodol bod angen ymdopi ar lai o adnoddau.

35. Mae'r arian refeniw ychwanegol, sef £380,000 yn berthnasol i thema 'helpu gwasanaethau cyhoeddus i wella'. Holodd y Pwyllgor y tystion pam yr oedd y thema hon yn flaenoriaeth. Esboniodd y tystion ei bod yn cael ei hystyried yn amcan corfforaethol a bod Bwrdd Swyddfa Archwilio Cymru wedi'i blaenoriaethu. Aeth y Pwyllgor ati hefyd i holi'n fanylach am y ceisiadau penodol am arian ychwanegol.

36. Esboniodd yr Archwilydd Cyffredinol mai nod yr arian ychwanegol ar gyfer y Fenter Twyll Cenedlaethol oedd sicrhau y byddai nifer fwy o gyrff yn ymwneud â'r cynllun (ar hyn o bryd y rhai sy'n cymryd rhan sy'n ariannu'r cynllun ac mae hyn yn cyfyngu ar y nifer sy'n fodlon gwneud hynny). Yn ei dro, dylai hyn arbed arian drwyddi draw maes o law.

37. Soniodd yr Archwilydd Cyffredinol hefyd fod angen arian ychwanegol i ddatblygu sgiliau archwilio fforensig yn Swyddfa Archwilio Cymru ac i ymateb i newid cyfansoddiadol, megis swyddogaeth Trysorlys Cymru yr oedd gofyn i'r Swyddfa Archwilio gyfrannu'n sylweddol ati.

38. Archwiliodd y Pwyllgor hefyd y £110,000 y gofynnwyd amdano i ymateb i faterion a ddygwyd i sylw'r Swyddfa mewn gohebiaeth gan y cyhoedd, aelodau etholedig ac eraill'. Esboniodd yr Archwilydd Cyffredinol mai swm hanesyddol oedd y dyraniad gwreiddiol, sef £90,000 a bod y swm newydd wedi'i gyfrifo drwy edrych ar gostau ymdrin ag achosion o'r fath (mae'r amcangyfrif yn dweud bod un achos ar ei ben ei hun wedi costio'r gyllideb sydd ar gael ar hyn o bryd ar gyfer blwyddyn gron i ymateb i faterion o'r fath).¹⁴

39. Mae'r Pwyllgor yn cytuno bod angen arian ychwanegol yn y maes hwn, ond mae'n awyddus i sicrhau bod yr Archwilydd Cyffredinol a Swyddfa Archwilio Cymru yn cymryd camau ataliol i reoli'r galw cynyddol. Byddai'r Pwyllgor yn hoffi ei gweld yn ystyried cyhoeddi canllawiau ynglŷn â pha bryd y mae'n briodol defnyddio adnoddau'r Archwilydd Cyffredinol, ac ynglŷn â rhannu'r arferion gorau rhwng Swyddfa Archwilio Cymru a chyrrff megis Ombwdsmon Gwasanaethau

¹⁴ [Swyddfa Archwilio Cymru - Amcangyfrif 2015-16, Arddangosyn 7, tudalen 20](#)

Cyhoeddus Cymru gyda golwg ar ba bryd y dylid dirwyn ymchwiliad i ben. Roeddem yn poeni'n benodol nad oedd dim meini prawf clir, i bob golwg, i ddangos pa bryd na fyddai camau pellach yn cael eu cymryd yng nghyswllt cwyn.

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Swyddfa Archwilio Cymru ystyried dulliau ataliol posibl ar gyfer dyrchafu materion i lefel uwch, yn enwedig dysgu gwersi gan sefydliadau eraill sydd o bosibl yn gorfod delio â phwysau tebyg. Byddai'r Pwyllgor yn hoffi gweld canllawiau clir ynglŷn â pha bryd y mae'n briodol dyrchafu mater i lefel uwch a pha bryd na fyddai rhagor o waith yn cael ei wneud arno.

40. Nododd y Pwyllgor fod cais wedi'i wneud am £90,000 ychwanegol i roi system TG newydd ar waith ar gyfer archwilio, a bod hyn yn adlewyrchu'r amser y byddai angen ar y staff i sicrhau bod y system yn gweithio. Teimlai'r Pwyllgor fod hyn yn pwysleisio eto bod angen cyflwyno cynllun TG i'r Pwyllgor bob blwyddyn gan y byddai hynny'n help i sicrhau nad oedd gwariant o'r fath yn annisgwyl.

41. Archwiliodd y Pwyllgor y wybodaeth ychwanegol a ddarparwyd gan Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a Phwyllgorau eraill y Cynulliad. Dywedodd yr Archwilydd Cyffredinol fod nifer o bapurau gwybodaeth ychwanegol wedi'u paratoi eleni ar gyfer y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus, a bod cymorth wedi'i ddarparu ar gyfer nifer o Bwyllgorau eraill. Teimlai'r Pwyllgor y gallai fod o fudd i Swyddfa Archwilio Cymru atgoffa'r Aelodau am y gwasanaethau ychwanegol sydd ar gael.

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Swyddfa Archwilio Cymru roi canllawiau i Bwyllgorau'r Cynulliad am y cyngor y gall ei gynnig. Dylai hyn gryfhau'r ymwybyddiaeth o'r cymorth sydd ar gael gan ddangos yn glir pa waith sy'n ymarferol ac sy'n cael ei ganiatáu.

Atodiad A: Tystion

Clywodd y Pwyllgor dystiolaeth lafar gan y tystion a ganlyn ar y dyddiad a nodir isod.

Dydd Iau 6 Tachwedd 2014

Isobel Garner	Cadeirydd Bwrdd Swyddfa Archwilio Cymru
Huw Vaughan Thomas	Archwilydd Cyffredinol Cymru
Steven O'Donoghue	Cyfarwyddwr Cyllid, Swyddfa Archwilio Cymru
Kevin Thomas	Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol, Swyddfa Archwilio Cymru

Atodiad B: Rhestr o'r dystiolaeth ysgrifenedig

Darparodd yr unigolion a'r sefydliadau a ganlyn dystiolaeth ysgrifenedig i'r Pwyllgor. Gellir gweld yr holl dystiolaeth ysgrifenedig yn llawn yn

www.senedd.cynulliad.cymru/ieListDocuments.aspx?CId=229&MId=2550&Ver=4

<i>Y sefydliad</i>	<i>Cyfeirnod</i>
Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon 2013-14 yr Archwilydd Cyffredinol	FIN(4)-21-14 p2_w
Amcangyfrif Swyddfa Archwilio Cymru o incwm a threuliau ar gyfer 2015-16	FIN(4)-21-14 p3_w
Adroddiad gan Archwilwyr allanol (Saesneg yn unig)	FIN(4)-21-14 p4_e
Adroddiad Interim Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer 2014-15	FIN(4)-21-14 p6_w

Atodiad C

WALES AUDIT OFFICE
SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU

Amcangyfrif 2015-16

Amcangyfrif o'r Incwm a'r Treuliau ar gyfer y Flwyddyn a Ddaw i Ben 31 Mawrth 2016

Paratowyd a gosodwyd ar y cyd gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru o dan adran 20(1) o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013.

Isobel Garner
Cadeirydd, Swyddfa Archwilio Cymru

Huw Vaughan Thomas
Archwilydd Cyffredinol Cymru

Rhagair

Ar gyfer pob blwyddyn ariannol, mae Adran 20 o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013 yn ei gwneud yn ofynnol i'r Archwilydd Cyffredinol a Swyddfa Archwilio Cymru baratoi ar y cyd amcangyfrif o incwm a threuliau Swyddfa Archwilio Cymru a gosod yr amcangyfrif hwnnw gerbron y Cynulliad Cenedlaethol o leiaf bum mis cyn dechrau'r flwyddyn ariannol y mae'n berthnasol iddi.

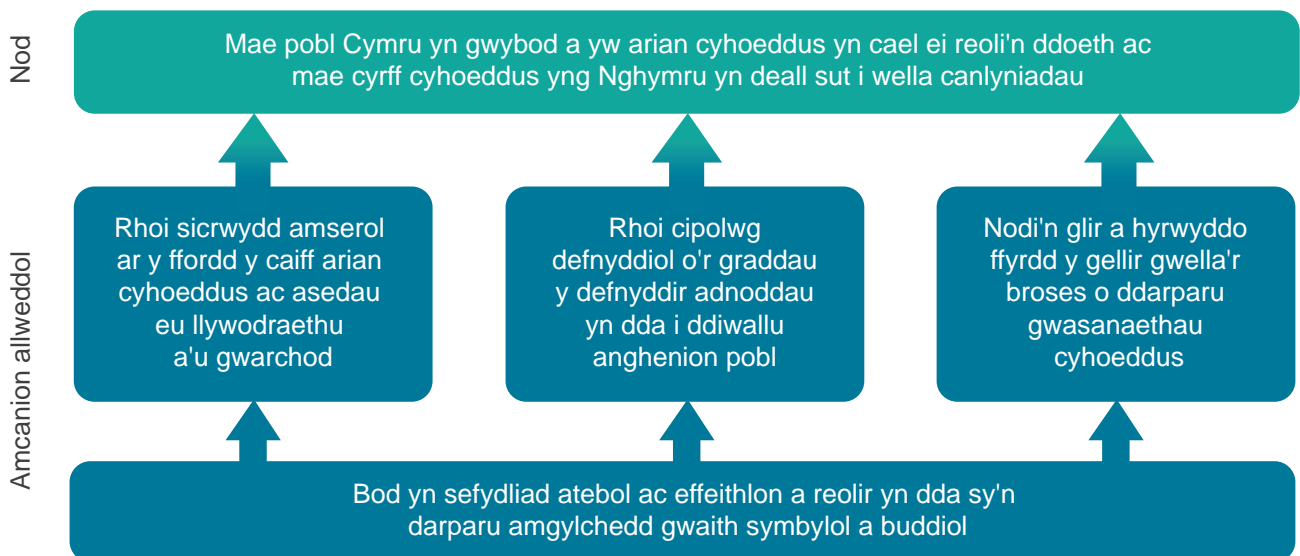
Yn unol ag Adran 20 o'r ddeddf, rhaid i bob amcangyfrif gwmpasu (ymhlith pethau eraill) yr adnoddau sydd eu hangen ar yr Archwilydd Cyffredinol i arfer ei swyddogaethau statudol.

Gall Pwyllgor Cyllid y Cynulliad Cenedlaethol wneud unrhyw addasiadau i'r amcangyfrif fel y gwêl yn dda, ond ni ellir gwneud unrhyw addasiadau heb wneud y canlynol:

- ymgynghori â'r Archwilydd Cyffredinol a Swyddfa Archwilio Cymru; ac
- ystyried unrhyw sylwadau y gall y naill neu'r llall eu gwneud.

Mae'n rhaid i Weinidogion Cymru bob blwyddyn gynnig cynnig yn y Cynulliad Cenedlaethol o dan Adran 125 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 sy'n cynnwys awdurdodi'r adnoddau i'w defnyddio (gan gynnwys adnoddau cronrus) a'r taliadau i'w gwneud gan Swyddfa Archwilio Cymru. Mae'r Amcangyfrif hwn yn nodi'r symiau i'w cynnwys mewn perthynas â Swyddfa Archwilio Cymru.

Nod ac amcanion Swyddfa Archwilio Cymru

Cynnwys

Rhagair	5
Effaith, cost a chyllid Swyddfa Archwilio Cymru	7
Lleihau costau a sicrhau effeithlonrwydd cost yn Swyddfa Archwilio Cymru	11
Sicrhau y cyflawnir gwaith archwilio o safon ar gyfer yr Archwilydd Cyffredinol	13
Helpu i wella gwasanaethau cyhoeddus	15
Gofynion cyllidebol amcangyfrifedig Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer y flwyddyn a ddaw i ben 31 Mawrth 2016	22
Graddfeydd Ffioedd a Chyfraddau Ffioedd Drafft 2015	24
Rhagolwg	26
Atodiad 1 – Incwm a threuliau Swyddfa Archwilio Cymru	27
Atodiad 2 – Y prif weithgareddau gweithredol a ffynonellau cyllid cysylltiedig	29
Atodiad 3 – Graddfeydd ffioedd drafft	30

Rhagair

Mae Bwrdd Swyddfa Archwilio Cymru wedi paratoi'r Amcangyfrif hwn ar y cyd â'r Archwilydd Cyffredinol a dyma'r ail dro rydym wedi gwneud hyn ers i'r Bwrdd gael ei greu. Dengys yr Amcangyfrif hwn fod y Bwrdd yn benderfynol o sicrhau bod Swyddfa Archwilio Cymru yn sefydliad atebol a reolir yn dda sy'n cyflawni ei gylch gwaith statudol i ddarparu adnoddau i'r Archwilydd Cyffredinol. Wrth archwilio mwy na £15 biliwn o wariant yn y sector cyhoeddus, a ddyfernir bob blwyddyn gan y Cynulliad Cenedlaethol, mae costau Swyddfa Archwilio Cymru yn cyfateb i lai na phumed ran o un geiniog am bob punt a archwilir.

Nod Swyddfa Archwilio Cymru yw sicrhau bod pobl Cymru yn gwybod a yw arian cyhoeddus yn cael ei reoli'n ddoeth a bod cyrff cyhoeddus yng Nghymru yn deall sut i wella canlyniadau. Mae cynnal hyder y cyhoedd o ran y ffordd y caiff arian ei wario yn bwysicach nag erioed, yn arbennig wrth i wasanaethau cyhoeddus yng Nghymru orfod gwneud penderfyniadau anodd a fydd yn effeithio ar y modd y darperir gwasanaethau am flynyddoedd lawer. Mae patrymau darparu gwasanaethau yn cael eu hailystyried ar draws y dirwedd gwasanaethau cyhoeddus ac mae tystiolaeth archwilio yn nodi'n glir fod angen ailgynllunio a thrawsnewid gwasanaethau yn wyneb adnoddau cyfyngedig a galw cynyddol am wasanaethau.

Disgwylwch i Lywodraeth Cymru a'r Cynulliad Cenedlaethol barhau i geisio mewnbwn annibynnol ac awdurdodol yr Archwilydd Cyffredinol, a gynorthwyr gan Swyddfa Archwilio Cymru, at amrywiaeth o ddibenion. Rydym hefyd yn disgwyl i gydberthnasau rhwng Swyddfa Archwilio Cymru a'r gymuned ehangach o gyrff adolygu allanol yng Nghymru barhau i gryfhau, gan adeiladu ar fanteision gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru sydd â chysylltiadau da.

Nododd y Comisiwn ar Ddarparu a Llywodraethu Gwasanaethau Cyhoeddus fod negeseuon ein hadroddiadau archwilio yn treiddio i syniadaeth yng Nghymru. Felly, mae'n bwysig bod Swyddfa Archwilio Cymru yn parhau i gynnig cipolwg amserol a defnyddiol ar wariant ac atebolrwydd cyhoeddus. Ein nod yw lledaenu dysgu o lwyddiannau yn ogystal â methiannau ac annog gwelliant drwy weithio gydag eraill er mwyn datblygu adnoddau gwella a chymorth.

Wrth alluogi'r Archwilydd Cyffredinol i gyflawni ei swyddogaethau, mae'r Bwrdd yn ymrwymedig i:

- ddarparu adnoddau medrus er mwyn cyflawni rhaglen waith yr Archwilydd Cyffredinol;
- datblygu ein gweithlu ymhellach drwy ddiwylliant o ddysgu;
- sicrhau ein bod yn sefydliad y mae rhanddeiliaid a phobl Cymru yn ymddiried ynddo;
- bod, a chael ein hystyried, yn sefydliad a reolir yn dda;
- cadw costau dan reolaeth gadarn, gan geisio cyflawni rhagor o arbedion effeithlonrwydd a chadw ffioedd archwilio mor isel â phosibl; a
- mabwysiadu datblygu cynaliadwy fel egwyddor drefnu ganolog.

Yn ystod ei flwyddyn lawn gyntaf mewn bodolaeth mae'r Bwrdd wedi canolbwyntio ar lywodraethu a blaengynllunio er mwyn sicrhau bod y sefydliad yn y sefyllfa orau i ateb yr heriau sy'n ei wynebu dros y blynyddoedd i ddod. Mae'r heriau hyn yn debyg i'r rhai a wynebir gan bob gwasanaeth cyhoeddus arall - sef ceisio gwella effeithlonrwydd cost cymaint â phosibl ochr yn ochr â'r galw am wasanaethau o ansawdd uchel, sy'n galw am feddwl trawsnewidiol o ran y ffordd rydym yn darparu gwasanaethau.

Ym mis Ebrill 2015, byddwn yn lansio ein Cynllun Busnes tair blynedd, sy'n cyd-fynd â'n Cynllun Ariannol Tymor Canolog. Ategir y naill a'r llall gan yr Amcangyfrif hwn ar gyfer 2015-16 ac maent oll yn cydweithio i helpu i lywio hynt drwy'r blynyddoedd sydd i ddod. Rydym wedi sefydlu trefniadau newydd ar gyfer cyflwyno adroddiadau ar berfformiad a fydd yn darparu cyfres o ddangosyddion perfformiad allweddol i Fwrdd Swyddfa Archwilio Cymru o'n cynnydd yn erbyn ein cynlluniau, y byddwn yn ei gofnodi yn ein hadroddiadau interim a blynyddol o 2015-16 ymlaen.

Wrth lunio ein cynlluniau, rydym wedi gwrandao'n ofalus ar ein rhanddeiliaid. Mae'r rhan fwyaf yn dweud wrthym bod ganddynt gryn hyder yng ngwaith Swyddfa Archwilio Cymru a bod ein gwaith yn cynnig gwerth am arian. Fodd bynnag, maent hefyd wedi dweud wrthym, yn ystod y cyfnod hwn o gyfyngiadau ariannol sylweddol, fod yn rhaid i ni wneud mwy i gyfyngu ar ein costau gweithredu ac osgoi codiadau yn ein cyfraddau ffioedd. Mae ein hamcangyfrif, fel y'i cymeradwyir gan Bwyllgor Cyllid y Cynulliad Cenedlaethol, yn dibynnu'n uniongyrchol ar y cyfraddau ffioedd a bennir gennym. Am y tro cyntaf, rydym wedi cynnwys graddfeydd ffioedd drafft yn ein Hamcangyfrif ac wedi cynnal ein hymgyngoriad statudol ynghylch ffioedd gyda chyrff llywodraeth leol mewn pryd i lywio'r Amcangyfrif. Ystyriwn fod hwn yn gam pwysig o ran gwella tryloywder a rhoi darlun llawnach o gostau ac arian Swyddfa Archwilio Cymru.

Wrth i ni gyflwyno'r Amcangyfrif hwn i'r Pwyllgor i'w ystyried, byddai'r Bwrdd yn pwysleisio ein bod yn benderfynol o ddangos arweinyddiaeth gref a chyfyngu ar wariant yn y cyfnod anodd hwn: gan adeiladu ar ymddiriedaeth ein rhanddeiliaid a sicrhau bod Swyddfa Archwilio Cymru yn parhau i helpu i wella'r modd y caiff gwariant cyhoeddus yng Nghymru ei reoli a'i gofnodi ac, yn bwysicach oll, sicrhau bod y gwariant hwnnw yn cyflawni canlyniadau gwell.

Isobel Garner
Cadeirydd, Swyddfa Archwilio Cymru

Huw Vaughan Thomas
Archwilydd Cyffredinol Cymru

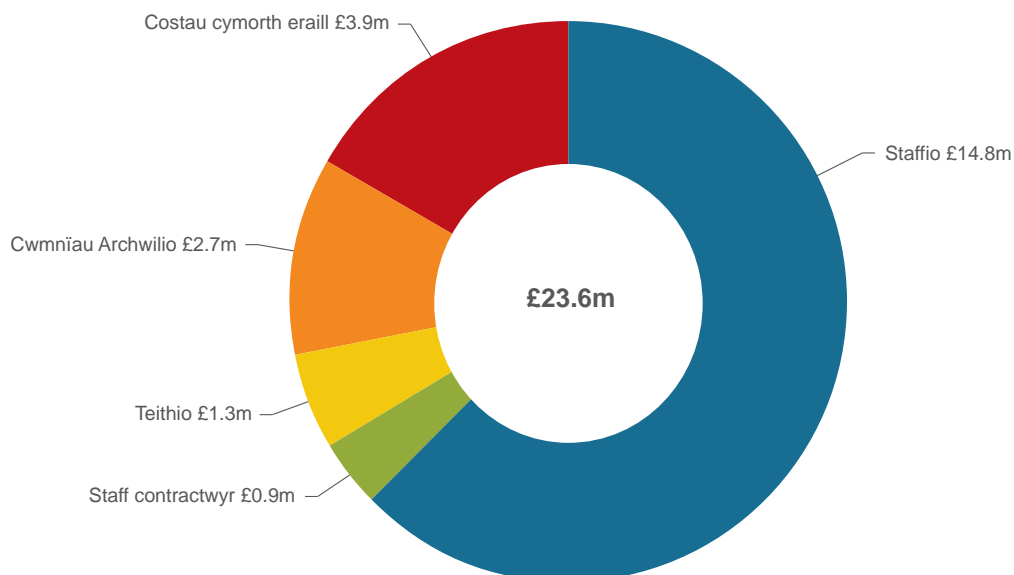
Effaith, cost a chyllid

Swyddfa Archwilio Cymru

- 1 Mae archwiliadau annibynnol o arian cyhoeddus yn elfen hanfodol o atebolrwydd democrataidd. Mae'n rhaid i'r cyhoedd gael digon o wybodaeth am weithgareddau gyrff cyhoeddus a sut maent yn defnyddio arian cyhoeddus. Ac mae angen i gyrff cyhoeddus ddeall sut i wella canlyniadau a llwyddo. Mae angen i'r cyhoedd allu cael gafael ar wybodaeth sy'n amserol, yn ddiuedd, yn gywir, yn gynhwysfawr ac yn glir. Yn y cyfnod anodd hwn, pan fo'r pwysau a'r risgiau yn llawer mwy sylweddol, ond pan geir cyfleoedd hefyd, mae gwaith archwilio yn chwarae rôl bwysicach fyth.
- 2 Bob blwyddyn, mae'r Archwilydd Cyffredinol yn cyflwyno adroddiadau ar gyfrifon mwy nag 800 o gyrff cyhoeddus yng Nghymru; yn cynnal asesiadau gwella blynyddol ym mhob un o'r 28 o awdurdodau gwella llywodraeth leol ac asesiadau strwythuredig o bob un o 10 corff y GIG. Mae'n cyhoeddi tua 15 o adroddiadau cenedlaethol bob blwyddyn, gan edrych ar werth am arian a'r defnydd cywir o arian cyhoeddus, ac yn ardystio ceisiadau am grantiau gwerth £3 biliwn. Y gwaith hwn sy'n darparu'r cwantwm ar gyfer adennill costau net Swyddfa Archwilio Cymru, drwy godi ffioedd a grant ar gyfer gwaith Rhaglen Cymru ar gyfer Gwella, ynghyd â chyllid o Gronfa Gyfunol Cymru.

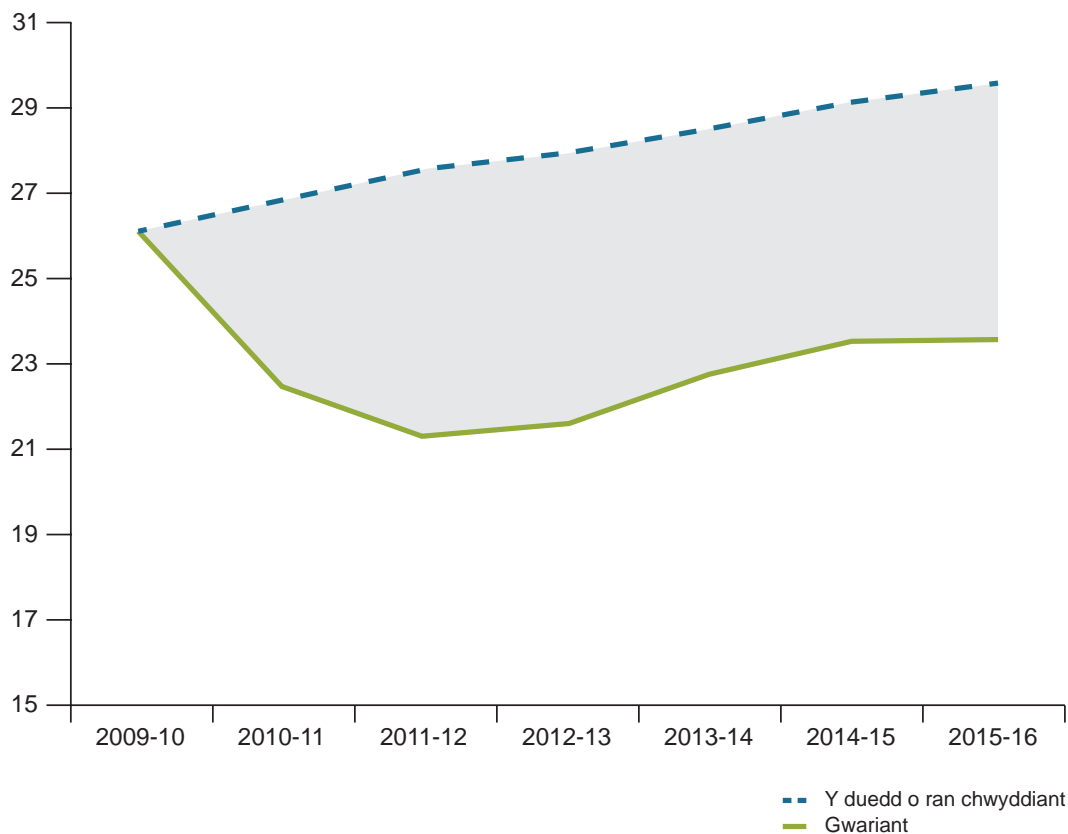
Gwariant

Arddangosyn 1: Amcangyfrif o dreuliau 2015-16

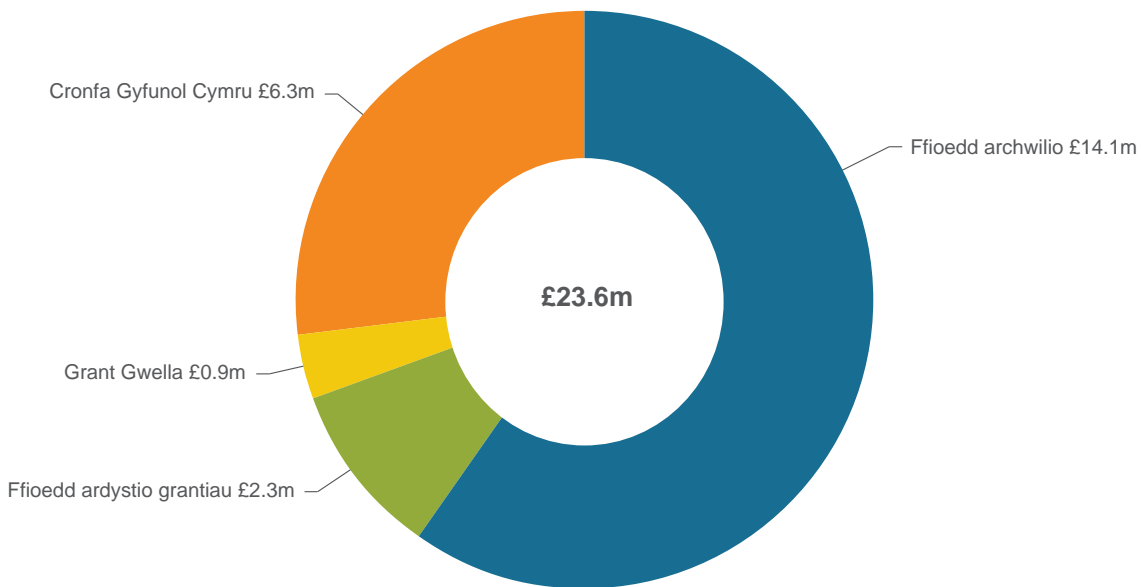
- 3 Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn rhoi i'r Archwilydd Cyffredinol yr adnoddau sydd eu hangen arno i wneud ei waith yn effeithiol. Mae'r rhan fwyaf o'n costau yn ymwneud â'r 260 o staff cyfwerth ag amser llawn a gyflogir gennym, ein contractwyr, darparu gwasanaethau ledled Cymru a darparu'r seilwaith a'r gwasanaethau cymorth angenrheidiol i gyflawni ein gwaith. Mae rhagor o fanylion yn [Atodiad 1](#).
4. Ers 2009-10, mae Swyddfa Archwilio Cymru wedi lleihau ei gwariant 20.5 y cant mewn termau real, fel y dangosir yn [Arddangosyn 2](#). Mae'r arbediad cronol a sicrhawyd yn ystod y blynyddoedd hynny (yr ardal wedi'i lliwio yn [Arddangosyn 2](#)) yn cyfateb i fwy na £34 miliwn, sy'n lleihau'r galw ar Gronfa Gyfunol Cymru a'r swm sydd angen ei godi o ffioedd archwilio.

Arddangosyn 2: Gwariant rhwng 2009-10 a 2015-16

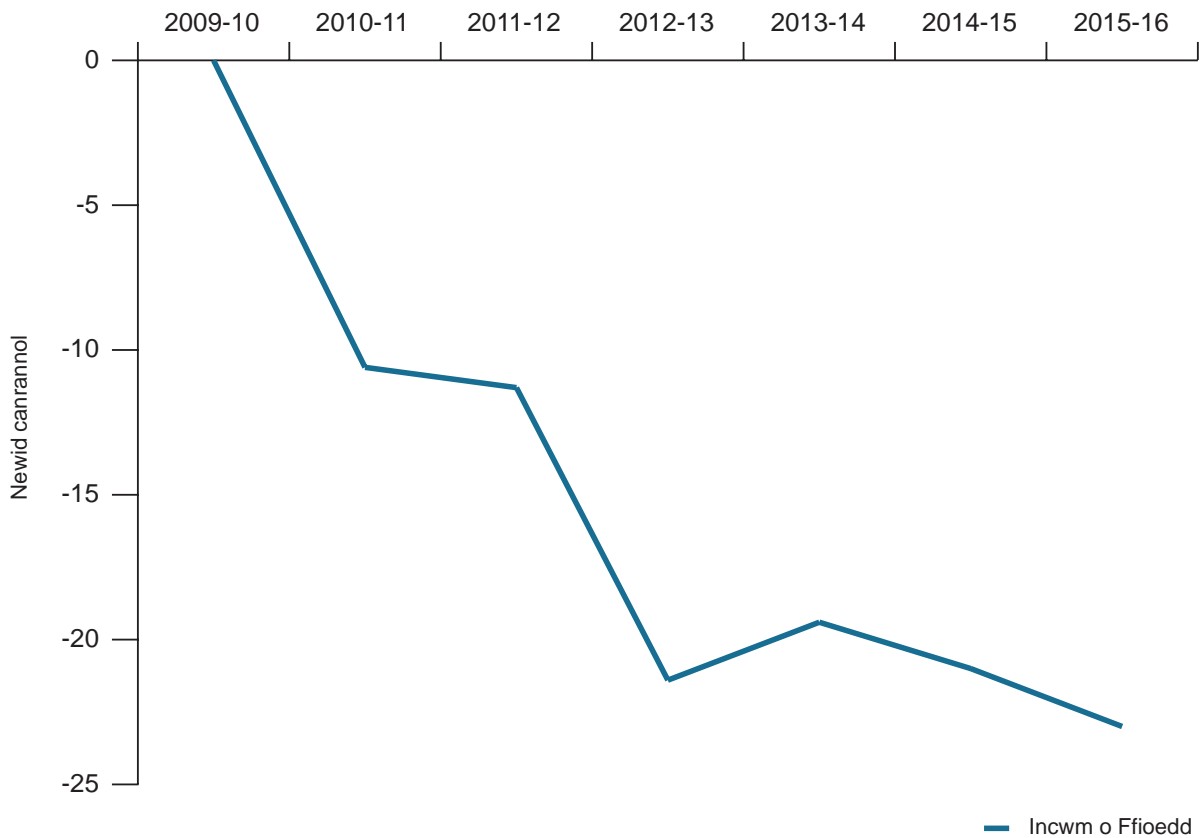
Cyllid

Arddangosyn 3: Cyllid amcangyfrifedig 2015-16

- 5 Yn gyffredinol, caiff 73 y cant o wariant Swyddfa Archwilio Cymru ei ariannu drwy ffioedd a godir ar gyrf a archwilir a grant gan Lywodraeth Cymru ar gyfer Rhaglen Cymru ar gyfer Gwella. Darperir y 27 y cant arall yn uniongyrchol o Gronfa Gyfunol Cymru, fel y dengys **Arddangosyn 3**. Mae hyn yn debyg i Audit Scotland a gafodd 74.5 y cant o'i incwm o ffioedd yn 2013-14. Mae rhagor o fanylion ar gael yn **Atodiad 1**.

Arddangosyn 4: Gostyngiad mewn termau real mewn incwm o ffioedd rhwng 2009-10 a 2015-16

- 6 Dengys **Arddangosyn 4** y duedd yn ein hincwm blynyddol o ffioedd o 2009-10 i'n sefyllfa amcangyfrifedig ar gyfer 2015-16 a gwelir gostyngiad o 23 y cant yn ein hincwm o ffioedd dros y cyfnod. Ar yr un pryd, rydym wedi lleihau ein costau gweithredu 20.5 y cant.

Lleihau costau a sicrhau effeithlonrwydd cost yn Swyddfa Archwilio Cymru

- 7 Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn wynebu pwysau sylweddol o ran costau y flwyddyn nesaf fel y nodir yn [Arddangosyn 5](#):

Arddangosyn 5: Pwysau sylweddol o ran costau yn 2015-16

	£'000
Ychwanegiadau cytundebol at gyflogau	225
Cynnydd pellach mewn costau TAW, sy'n gysylltiedig â gwaith archwilio a osodir ar gontract	210
Cost y polisi o roi codiad cyflog o un y cant i'r sector cyhoeddus	145
Cost cynnydd yng nghyfraniadau pensiwn cyflogwyr a osodwyd gan gynllun pensiwn y gwasanaeth sifil	100
Cost codiadau chwyddiannol mewn meysydd eraill gan gynnwys costau uwch i'n safleoedd sy'n gysylltiedig ag ynni a chyfraddau busnes.	80
CYFANSWM	760

- 8 Mae cost-effeithlonrwydd yn dal i fod yn flaenoriaeth i'r Bwrdd. Gan adeiladu ar arbedion a sicrhawyd mewn blynyddoedd blaenorol, rydym wedi mabwysiadu dull blaengynllunio a fydd yn ein galluogi i sicrhau arbedion ychwanegol ar gyfer 2015-16. Golyga hyn y gallwn ariannu'r cynnydd mewn costau na ellir ei osgoi heb effeithio ar gyfraddau ffioedd na chynyddu'r arian rydym yn ei hawlio o Gronfa Gyfunol Cymru. Er mwyn cyflawni hyn, rydym yn bwriadu cynhyrchu'r arbedion a nodir yn [Arddangosyn 6](#).

Arddangosyn 6: Arbedion a nodwyd ar gyfer 2015-16

Savings in 2015-16	£'000
Gostyngiadau mewn costau rheoli a gweinyddu	335
Rhaglen Effeithlonrwydd ac Effeithiolrwydd	185
Trefniadau contractio diwygiedig	165
Gosod gwasanaethau ar contract i ddarparwyr allanol (cyflogres a'r gwasanaeth archwilio mewnol)	75
CYFANSWM	760

- 9 Er mwyn cyflawni ymrwymiad i beidio â chynyddu cyfraddau fesul awr yn erbyn cefndir y pwysau o ran costau a nodwyd uchod a'r cyfyngiadau ariannol parhaus ar y sector cyhoeddus, mae Swyddfa Archwilio Cymru yn cynyddu'r arbedion y mae am eu cyflawni ymhellach fyth drwy ei Rhaglen Effeithlonrwydd ac Effeithiolrwydd. Bydd y rhaglen yn adeiladu ar y gwaith a wnaed hyd yma i leihau costau, gan dargedu arbedion yn y meysydd canlynol:
- effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd trawsnewidiol;
 - effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd prosesau;
 - effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran teithio; ac
 - effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd ystadau.
- 10 Caiff y targedau a bennir o dan y rhaglen hon eu cysoni â Chynllun Ariannol Tymor Canolig y Bwrdd er mwyn cynnal cynaliadwyedd ariannol ein gwasanaethau.
- 11 Mae'n amlwg y bydd Swyddfa Archwilio Cymru yn parhau i wynebu heriau ariannol sylweddol yn y blynyddoedd sydd i ddod. Mae'r Bwrdd yn fodlon bod ein trefniadau cynllunio sy'n cynnwys ein Rhaglen Effeithlonrwydd ac Effeithiolrwydd, ein Cynllun Ariannol Tymor Canolig, ein Cynllun Busnes a'n Strategaethau Gweithlu a Chontractio yn darparu fframwaith priodol ar gyfer ateb yr heriau hynny. Fodd bynnag, hyd yn oed wrth i ni geisio dulliau mwy effeithlon o wneud ein gwaith, bydd ansawdd gwaith archwilio yn parhau i fod o'r pwys pennaf ac yn safon na allwn ei gostwng, ac na fyddwn yn ei gostwng.

Sicrhau y cyflawnir gwaith archwilio o safon ar gyfer yr Archwilydd Cyffredinol

- 12 Rydym yn darparu staff medrus iawn i gyflawni tua 82 y cant o raglen waith yr Archwilydd Cyffredinol, a ategir gan 18 y cant arall o adnoddau archwilio a ddarperir o dan gontract gan gwmnïau cyfrifyddu yn y sector preifat. Dyma ddyfnder yr arbenigedd sy'n cyflwyno adroddiadau ar gyfrifon dros 800 o gyrff cyhoeddus yng Nghymru; yn cynnal asesiadau gwella blynyddol ac asesiadau strwythuredig, yn llunio adroddiadau cenedlaethol ac yn ardystio ceisiadau am grantiau gwerth £3 biliwn. Mae prif weithgareddau gweithredol yr Archwilydd Cyffredinol i'w gweld yn [Atodiad 2](#).

Strategaeth gontractio

- 13 Fel rhan o'n hymrwymiad parhaus i sicrhau ein bod yn darparu gwasanaeth archwilio sy'n cynnig gwerth am arian, rydym wedi adolygu'r gyfran o'n gwaith yr ydym yn ei gosod ar gontract i'r cwmnïau hyn, er mwyn sicrhau bod mwy o'n gwaith yn cael ei wneud yn fewnol. 2015-16 fydd y gyntaf o ddwy flwyddyn bontio pan gaiff cynnydd yng nghostau staff Swyddfa Archwilio Cymru ei wrthbwyso gan ostyngiadau yn ein gwariant ar waith archwilio a osodir ar gontract i'r cwmnïau cyfrifyddu mawr. Ochr yn ochr â budd ariannol defnyddio staff mewnol, mae'r Archwilydd Cyffredinol yn awyddus i gadw rhywfaint o economi gymysg er mwyn darparu arbenigedd amgen, atgyfnerthu adnoddau yn y bydymor a rheoli effeithiau newidiadau tymor hwy i'r llwyth gwaith. Wrth i'n contractau presennol â'r cwmnïau ddod i ben yn ystod hydref 2015, mae prosesau caffael newydd yn mynd rhagddynt er mwyn cyflwyno trefniadau cyflenwi mwy hyblyg dros y tair i bum mlynedd nesaf.
- 14 Bydd cyflawni'r newidiadau uchod dros y ddwy flynedd nesaf yn helpu i sicrhau bod Swyddfa Archwilio Cymru mewn sefyllfa dda i ddelio â newidiadau disgwylidig yn y llwyth gwaith yn y dyfodol ac y bydd ganddo'r adnoddau sydd eu hangen i gyflawni'r llwyth gwaith hwnnw.

Blaenoriaethau busnes allweddol o ran cynnal archwiliadau

- 15 Mae agweddau ar ein gwaith yn newid o flwyddyn i flwyddyn. Wrth wneud ein gwaith archwilio yn 2015-16, bydd ein blaenoriaethau busnes allweddol yn cynnwys y canlynol:
- rhoi trosolwg o'r trefniadau lleol ar gyfer cynnal asesiadau lleol o iechyd ariannol ac ansawdd gwaith cynllunio ariannol mewn cyrff llywodraeth leol ledled Cymru;
 - integreiddio'r gwaith o gynllunio, cyflawni a chofnodi ein harchwiliad o gyfrifon a'n gwaith archwilio perfformiad yn well, yn arbennig mewn perthynas ag ystyried effeithiolrwydd trefniadau llywodraethu;
 - cysoni ein gwaith ymhellach â gwaith y cyrff adolygu allanol eraill;

- paratoi ar gyfer effaith newidiadau i'r gyfundrefn arian grant yng Nghymru a fydd yn deillio o gyflwyno'r Credyd Cynhwysol a'r Rhaglen Ewropeaidd newydd ar gyfer 2014-2020;
 - gwella ein gwaith sy'n ystyried cysylltiadau rhwng darparwyr gwasanaethau'r GIG, gan gynnwys yn benodol y rhyngwyneb rhwng darpariaeth iechyd a gofal cymdeithasol;
 - cyhoeddi adroddiad cryno blynyddol ar GIG Cymru, gan ddefnyddio gwaith archwilio lleol i gyflwyno darlun cenedlaethol o berfformiad cymharol cyrff y GIG o ran materion ariannol a gwasanaethau; a
 - chyhoeddi adroddiad cryno blynyddol ar ganlyniadau'r gwaith archwilio a wnaed yn y sector llywodraeth ganolog.
- 16 Bydd yr uchod yn rhoi mwy o sicrwydd i'r cyhoedd ac yn darparu gwybodaeth am ba mor effeithiol yw gwasanaethau cyhoeddus. Byddwn yn cyflawni'r blaenoriaethau hyn gan ddefnyddio adnoddau presennol yn hytrach na cheisio arian ychwanegol neu gynyddu cyfraddau ffioedd a byddwn yn cofnodi'r cynnydd sydd wedi'i wneud yn ein hadroddiadau interim a blynyddol.

Helpu i wella gwasanaethau cyhoeddus

- 17 Un o amcanion allweddol Swyddfa Archwilio Cymru yw helpu cyrff cyhoeddus yng Nghymru i lwyddo yng nghyd-destun amgylchedd mwyfwy heriol a chymhleth. Rydym yn ceisio cynorthwyo cyrff cyhoeddus drwy nodi ffyrdd y gellir gwella'r modd y darperir gwasanaethau cyhoeddus yn glir a'u hyrwyddo. Rydym yn anelu at wneud hyn fel rhan o'n gwaith archwilio craidd a thrwy amrywiaeth o weithgarwch ychwanegol, megis y Gyfnewidfa Arfer Da. Mae gwaith archwilio perfformiad yr Archwilydd Cyffredinol, a wneir yn uniongyrchol ar gyfer y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus neu gyda chyrrff a archwilir, yn darparu ymdriniaeth awdurdodol ac amserol o wariant a risgiau o ran gwerth am arian. Yn ogystal â gwneud argymhellion ar gyfer gwella, mae ein hadroddiadau yn aml yn cynnwys astudiaethau achos o arfer da ac adnoddau ar gyfer gwella, yr ydym yn rhoi cyhoeddusrwydd iddynt ym mhob rhan o'r sector cyhoeddus yng Nghymru. Yn gynyddol, mae canfyddiadau gwaith archwilio lleol yr Archwilydd Cyffredinol a'r hyn a ddysgwyd o'r gwaith hwnnw wedi cyrraedd cynulleidfa ehangach, er enghraifft drwy hyrwyddo'r negeseuon hyn mewn adroddiadau cryno cenedlaethol ar gyfer Cymru gyfan, megis ei adroddiadau ar wasanaethau orthopedig a rhagnodi ym maes gofal sylfaenol sydd ar fin cael eu cyhoeddi. Mae ein gwaith archwilio yn ymdrin ag amrywiaeth eang o faterion sydd o ddiddordeb i'r cyhoedd ac yn ystyried lles hirdymor pobl Cymru. Er enghraifft, mae'r Archwilydd Cyffredinol wrthi'n cynnal archwiliadau gwerth am arian o faterion megis rhestrau aros y GIG; buddsoddiad Llywodraeth Cymru mewn seilwaith band eang; gwasanaethau rheilffyrdd yng Nghymru; ac effaith diwygiadau lles ar dai cymdeithasol.
- 18 Ers i ni gael ein sefydlu yn 2005, mae Swyddfa Archwilio Cymru wedi ceisio defnyddio a rhannu'r hyn a ddysgwyd o'n gwaith archwilio ymhlith gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru a thu hwnt. Y prif adnodd ar gyfer casglu a hyrwyddo'r dysgu hwn yw'r Gyfnewidfa Arfer Da rydym wedi'i datblygu, sy'n darparu nifer fawr o adnoddau ar-lein am ddim. Mae ein dull o gyfnewid gwybodaeth wedi cael ei ddatblygu a'i ddefnyddio gyda llwyddiant cynyddol dros y pum mlynedd diwethaf, yn arbennig drwy ein digwyddiadau dysgu ar y cyd poblogaidd lle y caiff yr hyn a ddysgwyd o lwyddiannau a methiannau cymharol ei rannu wyneb yn wyneb. Yn ystod 2013-14 mynychodd mwy na 600 o gynadleddwyr 17 o ddigwyddiadau dysgu ar y cyd a drefnwyd gennym a chafodd y deunyddiau a'r negeseuon o'r digwyddiadau hynny eu rhannu â chynulleidfa lawer ehangach drwy'r rhyngwyd a chyfryngau cymdeithasol. Rydym hefyd yn cydweithio â sefydliadau eraill. Yn benodol, rydym yn gweithio mewn partneriaeth ag Arfer Da Cymru, sy'n borth ar-lein i arfer da a gwybodaeth Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru.

Blaenoriaethau busnes allweddol ar gyfer gwella gwasanaethau cyhoeddus

- 19 Wrth wneud ein gwaith yn 2015-16, bydd ein blaenoriaethau busnes allweddol ar gyfer helpu gwasanaethau cyhoeddus i wella yn cynnwys y canlynol:
- Deall disgwyliadau a gofynion y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus yn well, drwy ystyried barn aelodau am y cymorth rydym yn ei roi iddynt wneud eu gwaith craffu a'u barn am adroddiadau archwilio ungiol.
 - Ymestyn yr ystod o allbynnau archwilio i'w hystyried gan y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a phwyllgorau eraill y Cynulliad, a allai gynnwys sesiynau briffio; memoranda ffeithiol; a chrynodebau blynyddol o'n gwaith archwilio ariannol.
 - Rhoi trefniadau ar wahân ar waith er mwyn helpu i sicrhau y caiff archwiliadau adweithiol i faterion sy'n dod i'r amlwg ac sy'n peri pryder i'r cyhoedd eu cyflawni'n amserol, heb amharu ar raglenni eraill o waith archwilio a gynlluniwyd.
 - Adeiladu ar y momentwm a grëwyd gan ein gweithgareddau arfer da a dysgu ar y cyd drwy helpu rhanddeiliaid i droi syniadau yn welliannau pendant.
 - Gwella ein dealltwriaeth o sectorau a'n cydberthnasau â chyrrff a archwilir ymhellach er mwyn llywio ein rhaglen waith yn well a darparu 'archwiliadau amser real', gan gyfrannu at ddatblygiadau a gwelliannau wrth iddynt ddigwydd ym mhob rhan o'r sector cyhoeddus.
 - Darparu sylwadau archwilio ar barodrwydd Cymru i gyflwyno pwerau cyllidol a'r cynnydd sydd wedi'i wneud ym mhob un o'r camau cynllunio a gweithredu.
- 20 Rydym yn ceisio £380,000 ychwanegol o Gronfa Gyfunol Cymru yn 2015-16 er mwyn cyflawni agweddau ar yr uchod. Mae rhagor o fanylion am sut y byddwn yn defnyddio'r cyllid hwn ym [mharagraffau 21 i 32](#).

Gohebiaeth ac archwilio fforensig¹

- 21 Rydym yn gweld cynnydd yn nifer y problemau a'r pryderon a godir gan aelodau o'r cyhoedd a'u cynrychiolwyr etholedig ynghylch y defnydd a wneir o arian cyhoeddus gan gyrrff cyhoeddus yng Nghymru, gyda cheisiadau am i ymchwiliad archwilio gael ei gynnal i faterion o'r fath. Rhoddir ystyriaeth briodol i bryderon pob gohebydd a bydd ganddo hawl i gael ymateb o sylwedd. Bydd rhywfaint o ohebiaeth yn arwain at ymchwiliadau gwerth am arian llawn, megis yr adroddiad diweddar ar Ganolfan Cywain yn y Bala, yn ogystal â'r gwaith archwilio sy'n mynd rhagddo ar hyn o bryd ar Gronfa Buddsoddi Cymru mewn Adfywio a Chronfa Fuddsoddi Gwyddorau Bywyd Cymru. Nid yw'r galw cynyddol hwn am y swyddogaeth archwilio a'r disgwyliadau cynyddol o ran y swyddogaeth honno yn unigryw i Gymru ac maent wedi'u profi gan y swyddfeydd archwilio ym mhob rhan arall o'r DU.

¹ Adroddiad Interim 2014-15 'Gohebiaeth a gwaith nas cynlluniwyd'

- 22 Mae un achos ar ei ben ei hun wedi costio cyllideb y flwyddyn gyfan sydd ar gael ar hyn o bryd ar gyfer pob mater o'r fath. Rydym yn disgwyl i'r duedd gynyddol barhau wrth i gyrff cyhoeddus ddod o dan hyd yn oed fwy o bwysau a chael eu harchwilio llawer mwy mewn blynyddoedd i ddod. Mae dinasyddion sy'n pryderu a'u cynrychiolwyr etholedig, yn gywir ddigon, yn disgwyl ymateb amserol a thrylwyr gennym. Er mwyn ariannu'r gwaith hwn yn realistig yn y dyfodol, gan gynnwys yr angen i atgyfnerthu ein capasiti archwilio fforensig er mwyn sicrhau ein bod yn ymateb yn gyflymach heb amharu ar ein gwaith archwilio statudol, bydd angen £110,000 ychwanegol arnom o Gronfa Gyfunol Cymru. Cyfanswm y gyllideb ar gyfer y gwaith hwn yw £230,000 a byddwn yn darparu o leiaf £40,000 o'r gost hon drwy gamau effeithlonrwydd mewnol gyda'r gweddill yn dod o ffioedd a godir am waith archwilio ychwanegol sy'n deillio o'r problemau a godir.

Gwybodaeth sectoraidd strategol

- 23 Oherwydd natur ein rôl archwilio allanol rydym yn gallu cyrraedd amrywiaeth eang o sefydliadau yn y sector cyhoeddus yng Nghymru ac mae gennym wybodaeth a dealltwriaeth fanwl iawn o gyrff cyhoeddus unigol. Rydym yn darparu ystod o gyngor a chymorth i dimau gweithredol a'r rhai sy'n gyfrifol am graffu ar brosesau gwneud penderfyniadau gweithredol. Rydym yn cymryd rhan fel 'sylwedyddion' mewn amrywiaeth eang o raglenni neu fyrddau prosiectau, gan ddiogelu annibyniaeth ein gwaith archwilio rhag penderfyniadau polisi, ond gan gynnig ein profiad a'n cyngor technegol er mwyn helpu sefydliadau i wneud penderfyniadau hyddysg a rheoli risg yn gadarn.
- 24 Mae tirwedd y sector cyhoeddus yng Nghymru yn newid yn sylweddol yn sgil adroddiadau Comisiwn Williams a Chomisiwn Silk. Er mwyn sicrhau y gall y polisi a newidiadau arfaethedig eraill gael budd o gyngor a mewnbwn archwilio yn gynnar yn y broses o'u llunio, mae angen i ni bennu uwch aelodau o staff i weithio gyda Llywodraeth Cymru, y Cynulliad Cenedlaethol ac eraill. Ymhlith yr enghreifftiau o waith o'r fath, mae'r cymorth y mae angen i ni ei roi er mwyn helpu i ddatblygu swyddogaeth Trysorlys Cymru a darparu mewnbwn 'cyfaill beirniadol' i'r rhaglen diwygio gwasanaethau cyhoeddus. Mae hyn yn gofyn am feithrin cydberthnasau strategol â rhanddeiliaid yng Nghymru a thu hwnt er mwyn llywio syniadaeth, cefnogi newid ac adolygu effeithiolrwydd.
- 25 Mae'r arweinwyr sector ar gyfer iechyd a llywodraeth ganolog, a llywodraeth leol a chyfiawnder troseddol a benodwyd gennym yn ddiweddar yn darparu adnoddau ychwanegol i gefnogi gwelliant. Mae'r gweithgarwch ymgysylltu strategol hwn hefyd yn helpu i sicrhau bod ein rhaglenni cynllunio ac archwilio ein hunain yn cael eu llywio gan ddealltwriaeth o ddatblygiadau newydd ac arfaethedig yn y sector cyhoeddus. Yn ôl eu

natur, nid yw'n briodol talu cost y gwaith hwn drwy'r ffioedd archwilio a godir gennym ar gyfrif cyhoeddus unigol. Ar gyfer 2015-16, amcangyfrifir y bydd y capasiti hwn yn costio £130,000.

System archwilio newydd

- 26 Mae'r trefniadau presennol ar gyfer rheoli cofnodion ac archwiliadau, y mae rhai ohonynt yn systemau a etifeddwyd gan y sefydliadau rhagflaenol, wedi datblygu dros amser wrth i Swyddfa Archwilio Cymru ddatblygu. Mae angen, sy'n bwysig i'r busnes, i ni gyflwyno system newydd ar gyfer gwaith archwilio ariannol am fod fersiwn y system rydym yn ei defnyddio ar hyn o bryd bellach yn ansefydlog ac ni chaiff ei chefnogi gan berchennog y system mwyach.
- 27 Mae'r Bwrdd wedi cymeradwyo'r cynnig i gaffael system newydd i gynllunio, rheoli, cofnodi a storio ein gwaith archwilio a fydd hefyd yn rhesymoli ac yn symleiddio ein systemau TG gan y bydd hefyd yn disodli ein systemau cofnodi amser a rheoli adnoddau presennol.
- 28 Caiff ei sefydlu er mwyn ei threialu erbyn mis Mawrth 2015, a bydd yn rhannu arfer da â'r Swyddfa Archwilio Genedlaethol ac Audit Scotland sydd wedi cyflwyno systemau tebyg yn ddiweddar ac yn dysgu gwersi o brofiadau'r ddau sefydliad hynny. Yn ystod 2015-16, byddwn yn cwblhau'r system ac yn ei sefydlu er mwyn sicrhau ei bod yn barod ar gyfer dechrau'r flwyddyn archwilio ariannol yn ystod hydref 2015. Drwy reoli ein hadnoddau'n ofalus yn 2014-15, byddwn yn ariannu costau'r buddsoddiad cychwynnol gan ddefnyddio adnoddau presennol yn hytrach na cheisio arian ychwanegol.
- 29 Ar gyfer 2015-16, bydd angen £90,000 ychwanegol arnom o Gronfa Gyfunol Cymru; bydd £40,000 yn cyfrannu at ein costau cychwynnol untro ac adnodd anariannol yw'r £50,000 sy'n weddill, sydd ei angen i dalu cost dibrisiant amcangyfrifedig y system newydd.
- 30 Ein huchelgais tymor hwy yw sefydlu system archwilio gyffredin ar gyfer y ddau fath gwahanol o archwiliad a gynhelir gennym er mwyn gwella effeithlonrwydd gweithredol drwy ddwyn ein ffyrdd gwahanol o reoli cofnodion ac archwiliadau ynghyd o dan un system integredig, a byddwn yn parhau i weithio'n agos gyda chyrrff archwilio eraill y DU i ymchwilio i opsiynau yn y dyfodol wrth i'r farchnad ddatblygu.

Y Fenter Twyll Genedlaethol

- 31 Mae'r Fenter Twyll Genedlaethol (y Fenter) yn ymarfer cydweithredol a gynhelir ledled y DU bob dwy flynedd, sy'n paru data electronig yng nghyrff y sector cyhoeddus a'r sector preifat a rhyngdynt er mwyn atal a chanfod twyll. Ers iddi ddechrau yn 1996, mae ymarferion y Fenter wedi arwain at nodi twyll a gordaliadau gwerth dros £26 miliwn yng Nghymru ac £1.17 biliwn ledled y DU. Mae arbedion yn effeithio ar gyllid cyhoeddus. Nid ydynt, o reidrwydd, yn effeithio ar y corff sydd wedi talu i gymryd rhan yn y Fenter. Mae'r Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus wedi nodi'n glir ei fod yn awyddus i'r sector cyhoeddus chwarae mwy o ran yn y Fenter a chredwn y gellir hyrwyddo hyn drwy godi baich y gost oddi ar gyrff sy'n cymryd rhan yn y Fenter ac, yn lle hynny, ariannu'r gwaith o'n Hamcangyfrif a chan ddefnyddio arian a hawlir o Gronfa Gyfunol Cymru.
- 32 Mae'r Fenter yn cynhyrchu tua £1.5 miliwn o arbedion blynyddol i'r sector cyhoeddus yng Nghymru. Fodd bynnag, ar hyn o bryd, caiff y Fenter ei hariannu gan ffioedd a godir ar y cyrff unigol sy'n cymryd rhan ynddi, a all eu darbwylo rhag gwneud hynny ar adeg o gyfyngiadau ariannol yn y sector cyhoeddus, yn enwedig o gofio y gallai'r manteision yn sgil yr arbedion a nodir ddigwydd rhywle arall. Er mwyn annog mwy i gymryd rhan yn y Fenter, rydym yn cynnig y dylai'r gwaith hwn gael ei ariannu yn y dyfodol gan ddefnyddio arian a hawlir o Gronfa Gyfunol Cymru. Mae effaith ariannol gwneud hynny yn dilyn cylch dwy flynedd, yr amcangyfrifir y bydd yn costio £50,000 yn 2015-16; a £100,000 yn y flwyddyn ganlynol.

Defnydd amcangyfrifedig o Gronfa Gyfunol Cymru

- 33 Mae **Arddangosyn 7** yn nodi'r meysydd gwariant a ariennir o Gronfa Gyfunol Cymru yn hytrach na'r ffioedd a godir gennym ar gyrff a archwilir. Mae'r rhain yn gostau sydd â chysylltiad agosach â'r rôl a gyflawnir gennym ledled Cymru o ran darparu arweiniad ar faterion archwilio, pennu safonau, cyflawni polisïau'r Cynulliad a chefnogi gwaith craffu'r Cynulliad. Ar gyfer 2015-16, mae hyn yn cynnwys yr adnoddau ychwanegol sydd eu hangen a drafodir uchod.

Arddangosyn 7: Defnydd amcangyfrifedig o Gronfa Gyfunol Cymru

	Blwyddyn hyd at 31 Mawrth 2016 £'000	Blwyddyn hyd at 31 Mawrth 2015 £'000
Archwiliadau ac astudiaethau gwerth am arian gan yr Archwilydd Cyffredinol gan gynnwys astudiaethau adweithiol	1,760	1,760
Hyfforddi a datblygu staff ac archwilywyr dan hyfforddiant	820	820
Cymorth technegol, ymchwil a datblygu gan gynnwys cydymffurfiaeth a sicrhau ansawdd	744	744
Cyfnewidfa Arfer Da	540	540
Astudiaethau cenedlaethol llywodraeth leol	530	530
Rhoi cymorth i'r Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a phwyllgorau eraill y Cynulliad Cenedlaethol	420	420
Strwythur Llywodraethu Swyddfa Archwilio Cymru	300	300
Cyfrannu at gostau teithio Cymru gyfan	300	300
Cymhorthdal pontio ar gyfer ffioedd archwilio cyrff a noddir gan Lywodraeth Cymru	250	250
Paratoi ar gyfer Bil Cenedlaethau'r Dyfodol a'i gefnogi	122	122
Ymateb i faterion a ddygwyd i'n sylw drwy ohebiaeth gan y cyhoedd, cynrychiolwyr etholedig ac eraill (paragraffau 21-22)	200	90
Gwybodaeth sectoraidd strategol (paragraffau 23-25)	130	-
Cyfraniad at gostau rheoli prosiect ar gyfer llwyfan archwilio newydd ynghyd â chostau dibrisiant ychwanegol (paragraffau 26-30)	90	-
Y Fenter Twyll Genedlaethol (paragraffau 31-32)	50	-
Cyfanswm y gofyniad gwariant refeniw	6,256	5,876

Buddsoddi Cyfalaf

- 34 Mae ein darpariaeth o ran buddsoddiad cyfalaf wedi lleihau o £98,000 yn 2014-15 i £50,000 ar gyfer 2015-16. Mae angen y swm hwn o £50,000 er mwyn talu am waith arfaethedig i adnewyddu'r seilwaith TG ynghyd â chostau adleoli posibl ein swyddfa yng Ngogledd Cymru.

Gofynion cyllidebol amcangyfrifedig Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer y flwyddyn a ddaw i ben 31 Mawrth 2016

- 35 O dan Adran 125 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006, mae'n rhaid i Weinidogion gynnig Cynnig Cyllidebol yn y Cynulliad Cenedlaethol i awdurdodi defnyddio adnoddau, cadw incwm a hawlio arian parod o'r Gronfa Gyfunol ar gyfer personau perthnasol penodol, gan gynnwys Swyddfa Archwilio Cymru.
- 36 O ran gwasanaethau a dibenion Swyddfa Archwilio Cymru, yr Archwilydd Cyffredinol ac archwilywyr penodedig llywodraeth leol yn ystod y flwyddyn a ddaw i ben 31 Mawrth 2016, bydd y Cynnig Cyllidebol yn awdurdodi'r canlynol:
- yr adnoddau y gall Swyddfa Archwilio Cymru eu defnyddio yn ystod y flwyddyn ariannol (yn unol â'r gyllideb ar gyfer y flwyddyn);
 - yr adnoddau sy'n cronni i Swyddfa Archwilio Cymru yn y flwyddyn ariannol, y gall eu cadw yn hytrach na'u talu i mewn i Gronfa Gyfunol Cymru; ac
 - y swm y gellir ei dalu o Gronfa Gyfunol Cymru i Swyddfa Archwilio Cymru.
- 37 Ceir crynodeb o'r gofynion hyn, na ellir ond darparu amcangyfrifon ar eu cyfer oherwydd amrywioldeb llifau incwm, yn **Nhabl 1**.

Tabl 1: Crynodeb o ofynion cyllidebol amcangyfrifedig 2015-16

	£'000
Adnoddau ac eithrio adnoddau sy'n cronni i'w defnyddio gan Swyddfa Archwilio Cymru wrth gyflawni swyddogaethau statudol Swyddfa Archwilio Cymru, yr Archwilydd Cyffredinol ac archwilywyr penodedig llywodraeth leol, a gweinyddu Swyddfa Archwilio Cymru:	
• Refeniw	6,256
• Cyfalaf	50
Adnoddau sy'n cronni o ffioedd a thaliadau am wasanaethau archwilio ac ardystio grantiau a gwasanaethau cysylltiedig; grantiau a gafwyd i ariannu gwasanaethau archwilio; costau eraill a adenillir sy'n gysylltiedig â swyddogaethau'r Archwilydd Cyffredinol; incwm amrywiol o gyhoeddiadau, cynadleddau, darparu gwasanaethau gweinyddol, proffesiynol a thechnegol; costau a adenillir oherwydd staff wedi'u secondio; benthyciadau staff a ad-delir; taliadau prydlesu ceir a adenillir; unrhyw gostau yr aed iddynt ar gyfer trydydd parti a adenillir; a llog a geir ar falansau gwaith – i'w defnyddio gan Swyddfa Archwilio Cymru wrth gyflawni swyddogaethau'r Archwilydd Cyffredinol ac archwilywyr penodedig llywodraeth leol, ac ar wasanaethau cysylltiedig a gweinyddu Swyddfa Archwilio Cymru.	17,324
Gofyniad arian parod net o Gronfa Gyfunol Cymru i dalu'r symiau net sy'n ddyledus i'w talu yn ystod y flwyddyn gan Swyddfa Archwilio Cymru.	6,146

38 Mae **Tabl 2** yn cysoni cyfanswm cais Swyddfa Archwilio Cymru am adnoddau â'i gofyniad arian parod net ar gyfer y flwyddyn a ddaw i ben 31 Mawrth 2016.

Tabl 2: Cysoni'r gofyniad adnoddau â'r gofyniad hawlio arian parod o Gronfa Gyfunol Cymru

	£'000
Cais net am adnoddau – refeniw a chyfalaf	6,306
Addasiad anariannol - dibrisiant a chroniadau	(160)
Gofyniad arian parod net o Gronfa Gyfunol Cymru i dalu'r symiau net sy'n ddyledus i'w talu yn ystod y flwyddyn gan Swyddfa Archwilio Cymru	6,146

Graddfeydd Ffioedd a Chyfraddau Ffioedd Drafft 2015

- 39 Nid ydym yn cynhyrchu elw o'n ffioedd. O dan y ddeddfwriaeth, ni ddylem *godi mwy na chost lawn cyflawni swyddogaeth*. Cyfrifir cyfraddau ffioedd drwy rannu cyfanswm ein costau amcangyfrifedig, heblaw am y rhai a delir gan Gronfa Gyfunol Cymru, â faint o waith archwilio a wneir yn ystod y flwyddyn.
- 40 Mae tensiwn rhwng nodi ffi am y gwaith a wneir ar archwiliadau penodol ymlaen llaw i gleientiaid a chael gweithdrefn ddigon hyblyg sy'n cydnabod bod amrywiadau yn anochel. Pennir ein ffioedd archwilio yn seiliedig ar y cymysgedd sgiliau amcangyfrifedig a nifer amcangyfrifedig y diwrnodau sydd eu hangen i gwblhau'r gwaith. Mae'n anochel y bydd yr union wariant, cymysgedd sgiliau a diwrnodau gwaith yn amrywio ac, o bryd i'w gilydd, ceir bod y ffi a bennwyd yn fwy na'r costau gwirioneddol yr awn iddynt. Ar adegau o'r fath, byddwn yn rhoi ad-daliad. Os bydd y gwaith sy'n ofynnol yn sylweddol fwy na'r hyn a amcangyfrifwyd yn wreiddiol, ac os na ellir talu'r gost ychwanegol o adnoddau a ddarperir gan Gynigion Cyllidebol y Cynulliad, byddwn yn codi ffi uwch, yn unol â deddfwriaeth.
- 41 O ganlyniad, mae ein trefniadau ar gyfer codi ffioedd yn gymhleth, yn llafurus ac yn ddrud i'w gweinyddu ac mae rhai yn ystyried nad ydynt yn gwneud dim mwy na chylchredeg arian o fewn y sector cyhoeddus. Mae ein rhanddeiliaid yn dweud wrthym yr hoffent i ni ddod o hyd i fodel symlach ar gyfer adennill costau archwiliadau cyhoeddus ac rydym yn awyddus i ystyried systemau amgen ymhellach. Un agwedd ar hyn rydym yn bwriadu ei newid ar gyfer 2015-16 yw'r gwaith rydym yn ei wneud i gefnogi'r Fenter Twyll Genedlaethol (y Fenter). Mae ein cynigion i hawlio cyllid uniongyrchol o Gronfa Gyfunol Cymru yn lle'r ffioedd a godir ar gyrff a archwilir wedi'u nodi ym **mharagraff 31**.
- 42 Ar gyfer 2014-15, o ganlyniad i adolygiad o'n model costio, a gynhaliwyd mewn ymateb i ofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013 sy'n nodi na ddylid codi mwy na chost lawn swyddogaeth, ynghyd â newid i'n statws TAW a wnaed gan Gyllid a Thollau EM, roedd angen cynyddu cyfraddau rhai ffioedd archwilio.
- 43 Ar gyfer 2015-16, gwnaeth y Bwrdd ymrwymiad clir i helpu cyrff cyhoeddus yn y cyfnod anodd hwn: **dim cynnydd mewn cyfraddau ffioedd**.
- 44 Am y tro cyntaf rydym wedi cynnwys graddfeydd ffioedd a chyfraddau ffioedd drafft y bwriedir eu codi ar gyrff cyhoeddus yn y ddogfen Amcangyfrif hon (**Atodiad 3**). Ystyriwn fod hwn yn gam pwysig o ran sicrhau mwy o dryloywder a dangos y gydberthynas rhwng cyfraddau ffioedd a'r Amcangyfrif a gymeradwywyd. Ar ôl i'r Amcangyfrif gael ei gymeradwyo, byddwn yn cyflwyno ein Cynllun Ffioedd ar gyfer 2015-16 gerbron y Cynulliad Cenedlaethol i'w gymeradwyo ac yn hysbysu cyrff a archwilir o'u ffioedd amcangyfrifedig ar gyfer y flwyddyn.

- 45 Rydym wedi cyfrifo graddfeydd ffioedd drwy gymhwysu cyfraddau fesul awr at y mewnbwn archwilio amcangyfrifedig ar gyfer corff nodweddiadol a archwilir yn y sectorau a ddangosir. Mae hyn yn seiliedig ar y dybiaeth na fydd Swyddfa Archwilio Cymru yn adennill mwy na chost lawn y gwaith archwilio a wnaed. Bydd y ffioedd ar gyfer cyrff unigol a archwilir yn dibynnu ar amgylchiadau lleol ond fel arfer byddai disgwyl iddynt ddod o fewn y graddfeydd ffioedd atodedig.
- 46 Ym mis Medi 2014, gwnaethom gynnal yr ymgynghoriad statudol ynghylch ein graddfeydd ffioedd ar gyfer 2015-16 gyda chyrrff llywodraeth leol, ar sail ymrwymiad y Bwrdd i beidio â chynyddu cyfraddau ffioedd. Nododd ymatebion i'r ymgynghoriad y canlynol:
- mae'r penderfyniad i rewi cyfraddau ffioedd a graddfeydd ffioedd i'w groesawu'n fawr yng nghyd-destun y pwysau ariannu ar y sector cyhoeddus;
 - mae'r sefydliadau yn cydnabod y gwaith a wnaed gan Swyddfa Archwilio Cymru o ran rheoli costau a sicrhau arbedion effeithlonrwydd;
 - mae galw am fwy o dryloywder o ran y ffioedd a godir;
 - maent am i ffioedd fod yn fwy cymesur â risg a maint y sefydliad; a
 - disgwylir effeithlonrwydd ac arloesi parhaus o ran darparu gwasanaethau er mwyn lleihau cost gwaith archwilio mewn blynyddoedd i ddod.
- 47 Mae'r Bwrdd yn croesawu'r adborth hwn a bydd yn ymateb drwy'r Cynllun Ffioedd ar gyfer 2015-16 a'r gwasanaethau a ddarperir yn y dyfodol.

Rhagolwg

- 48 Mae'r sefyllfa sy'n wynebu Swyddfa Archwilio Cymru wrth gyflawni ei gwaith archwilio cyhoeddus yn un gymhleth yn y byrdymor, ac mae'n cynnwys y canlynol:
- Rhaglen ddeddfwriaethol a chyfundrefn archwilio perfformiad Llywodraeth Cymru ac unrhyw effeithiau ar waith Swyddfa Archwilio Cymru. Byddai hyn yn cynnwys effeithiau datganoli rhagor o bwerau.
 - Llai o waith ceisiadau am grant i Swyddfa Archwilio Cymru yn sgil penderfyniad y cyrff dyfarnu grant i symleiddio gofynion archwilio.
 - Y bwriad i gau cyfrifon llywodraeth leol yn gynharach, gydag effeithiau canlyniadol ar adnoddau ar draws llywodraeth leol a Swyddfa Archwilio Cymru.
 - Y bwriad i ailgyflunio strwythur llywodraeth leol, gan leihau nifer yr awdurdodau unedol, sef 22 ar hyn o bryd, ac ailstrwythuro, o bosibl, yr awdurdodau parciau cenedlaethol. Gall hyn gynnwys uno gwirfoddol.
 - Fel rhan o'r newidiadau uchod, byddem yn disgwyl gweld cynnydd yn yr ohebiaeth a'r gwaith adweithiol cysylltiedig y bydd disgwyl i ni ei reoli.
 - Cyfyngiadau ariannol parhaus ar y sector cyhoeddus.
 - Y cyfyngiadau ar gyflogau yn y sector cyhoeddus yn cystadlu â chyflogau archwilwyr yn y sector preifat.
- 49 Mae'r Bwrdd a'r Archwilydd Cyffredinol wrthi'n cynllunio ar gyfer yr effeithiau fel na fyddant yn gostwng safon gwaith archwilio nac yn peryglu effeithlonrwydd ein gwaith archwilio, drwy wneud y canlynol:
- pennu targed blynyddol ar gyfer arbedion effeithlonrwydd drwy ein Rhaglen Effeithlonrwydd ac Effeithiolrwydd – er mwyn helpu i sicrhau y caiff pob punt a wariwn yr effaith fwyaf posibl;
 - newid y cymysgedd o waith archwilio er mwyn sicrhau bod mwy o waith yn cael ei wneud yn fewnol a chwtdgi ar y gwaith a gwblheir gan y cwmnïau archwilio – er mwyn sicrhau ein bod mor barod ag y gallwn fod ar gyfer newidiadau yn y llwyth gwaith yn y dyfodol;
 - adolygu ein strategaeth cynllunio'r gweithlu ac ystyried y cymysgedd o sgiliau a model y gweithlu y bydd eu hangen yn y dyfodol - fel y gallwn ail-lunio ein gweithlu dros amser, gan gydnabod na ellir cyflawni newidiadau o'r fath dros nos; ac
 - atgyfnerthu ein gwybodaeth strategol er mwyn llywio'r gwaith o ddatblygu polisi a sicrhau ein bod mewn sefyllfa i ymateb yn effeithiol.
- 50 Bydd ein hamcangyfrifon blynyddol a'n hadroddiadau interim a blynyddol, a gymeradwywyd gan y Cynulliad, yn dangos bob blwyddyn sut rydym yn wynebu'r heriau ac yn parhau i ganolbwyntio ar sicrhau bod pobl Cymru yn gwybod a yw arian cyhoeddus yn cael ei reoli'n ddoeth a bod cyrff cyhoeddus yng Nghymru yn deall sut i wella canlyniadau.

Atodiad 1

Incwm a threuliau Swyddfa Archwilio Cymru

Dadansoddiad o incwm a threuliau Swyddfa Archwilio Cymru

		Blwyddyn hyd at 31 Mawrth 2016 £'000	Blwyddyn hyd at 31 Mawrth 2015 £'000
Treuliau	Costau staff	14,828	14,066
	Staff contractwyr	862	897
	Teithio a chynhaliaeth	1,319	1,120
	Cwmnïau yn y sector preifat (gan gynnwys TAW)	2,728	3,658
	Llety	971	951
	TGCh	524	555
	Balans TAW anadenilladwy	500	290
	Trefniadau Llywodraethu Swyddfa Archwilio Cymru	300	300
	Hyfforddiant allanol	266	284
	Ffioedd cyfreithiol a phroffesiynol	203	253
	Cyfieithu dogfennau	110	110
	Costau eraill	969	1,031
	CYFANSWM Y TREULIAU	23,580	23,515
	Incwm	Ffioedd archwilio	14,139
Ffioedd ardystio grantiau		2,279	2,429
Grant Rhaglen Cymru ar gyfer Gwella gan Lywodraeth Cymru		906	1,006
CYFANSWM YR INCWM		17,324	17,639
Cyfanswm y gyllideb refeniw i'w hariannu drwy Gronfa Gyfunol Cymru		6,256	5,876

Dadansoddiad o incwm o ffioedd 2015-16

Sector	Archwilio cyfrifon £'000	Archwilio perfformiad £'000	Ardystio grantiau £'000	Cyfanswm £'000
Cyrff llywodraeth leol	5,802	2,636	1,931	10,369
Cyrff llywodraeth ganolog	1,712	-	344	2,056
Cyrff y GIG	2,262	1,279	4	3,545
Incwm arall	371	77	-	448
Cyfanswm yr incwm o ffioedd	10,147	3,992	2,279	16,418

Atodiad 2

Y prif weithgareddau gweithredol a ffynonellau cyllid cysylltiedig

Gweithgaredd	Graddfa	Ffynhonnell y cyllid
Archwilio cyfrifon a baratowyd gan lywodraeth ganolog a chyrrff iechyd	Chwe set o gyfrifon a baratowyd gan Lywodraeth Cymru; 31 o gyfrifon eraill, gan gynnwys Comisiwn y Cynulliad; wyth corff a Noddir gan Lywodraeth Cymru, saith bwrdd iechyd; a thair o Ymddiriedolaethau'r GIG.	Ffioedd a godir ar gyrff a archwilir a chyllid o Gronfa Gyfunol Cymru
Archwilio cyfrifon a baratowyd gan gyrff llywodraeth leol	22 o awdurdodau unedol, pedwar awdurdod heddlu, tri awdurdod tân ac achub, un o ymddiriedolaethau'r gwasanaeth prawf, tri awdurdod parc cenedlaethol, un bwrdd draenio mewnol, wyth cronfa bensiw a thua 750 o gynghorau cymuned a chyrrff bach eraill.	Ffioedd a godir ar gyrff a archwilir.
Asesiadau gwella llywodraeth leol	Mae'n cynnwys cynnal archwiliadau blynyddol i nodi a yw awdurdodau wedi cyflawni eu dyletswyddau o ran cynllunio gwelliant a llunio adroddiadau ar berfformiad; asesiadau blynyddol o'r tebygolrwydd y byddant yn cydymffurfio â dyletswyddau gwella; asesiadau corfforaethol manwl, cylchol ac arolygiadau arbennig. Fe'u cyflawnwyd mewn 28 o awdurdodau gwella, (y 22 o awdurdodau unedol, tri awdurdod tân ac achub a thri awdurdod parc cenedlaethol).	Ffioedd a godir ar gyrff a archwilir. Mae Llywodraeth Cymru hefyd yn rhoi arian grant i gefnogi gwaith asesu gwelliant.
Gwaith archwilio perfformiad lleol mewn cyrrff iechyd	Mae'n cynnwys asesiadau o drefniadau i sicrhau gwerth am arian wrth ddefnyddio adnoddau. Fe'u cyflawnwyd mewn saith bwrdd iechyd a thair o ymddiriedolaethau'r GIG.	Ffioedd a godir ar gyrff a archwilir.
Ardystio hawliadau a ffurflenni grant	Tri deg o gynlluniau llywodraeth leol (tua 650 o hawliadau sy'n werth cyfanswm o tua £3 biliwn), ochr yn ochr â hawliadau am gronfeydd strwythurol Ewropeaidd lle mae cyfanswm gwerth blynyddol yr hawliadau tua £300 miliwn.	Ffioedd a godir ar gyrff a archwilir.
Archwiliadau ac astudiaethau gwerth am arian	Fel arfer, cynhelir tua 12 o archwiliadau, astudiaethau ac allbynnau eraill bob blwyddyn, gan edrych ar werth am arian mewn meysydd allweddol o wariant cyhoeddus. Mae'r gwaith hwn yn aml yn cael ei wneud o safbwynt 'system gyfan' neu o safbwynt 'trawsbyncio', lle y caiff gwariant cyhoeddus ei archwilio ni waeth pwy sy'n darparu'r gwasanaethau.	Fe'u hariennir o Gronfa Gyfunol Cymru, ar ôl cael eu cymeradwyo gan y Cynulliad Cenedlaethol.
Cyfnewidfa Arfer Da	Gweithio gydag eraill i rannu dysgu ac arfer da.	Fe'u hariennir o Gronfa Gyfunol Cymru, ar ôl cael eu cymeradwyo gan y Cynulliad Cenedlaethol.
Gweithgareddau pwysig eraill	Mae'n cynnwys: <ul style="list-style-type: none"> gwirio ceisiadau i gymeradwyo hawlio arian o Gronfa Gyfunol Cymru; ymarferion gwrth-dwyll ac ymarferion paru data eraill, gan gynnwys y Fenter Twyll Genedlaethol; ymateb i faterion a ddygwyd i'n sylw drwy ohebiaeth gan y cyhoedd, cynrychiolwyr etholedig ac eraill; cynorthwyo'r Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a phwyllgorau eraill y Cynulliad Cenedlaethol; a gweinyddu Swyddfa Archwilio Cymru. 	Fe'u hariennir o Gronfa Gyfunol Cymru, ar ôl cael eu cymeradwyo gan y Cynulliad Cenedlaethol ac ariennir rhai gweithgareddau hefyd gan ffioedd a godir ar gyrff a archwilir.

Atodiad 3

Darnau o'r ddogfen ymgynghori ar Raddfeydd Ffioedd Llywodraeth Leol mis Medi 2014

Mae'r atodiad hwn yn cynnwys darnau o'r ddogfen ymgynghori ar Raddfeydd Ffioedd Llywodraeth Leol a gyhoeddwyd ym mis Medi 2014.

Mae'r tablau'n cynnwys ystodau ffioedd nodweddiadol yn ôl y math o awdurdod dan sylw a'i faint. Fel arfer, byddem yn disgwyl i ffi awdurdod gyfateb i ganolrif yr ystod ffioedd. Mae ffi isaf yr ystod yn adlewyrchu agweddau ansawdd gwell awdurdod ar gyfer y gwaith archwilio; mae'r ffi uchaf yn adlewyrchu agweddau mwy cymhleth.

Mae'r ffi wirioneddol a bennir ar gyfer awdurdod yn seiliedig ar ein profiad yn yr awdurdod hwnnw. Bydd angen i'r Archwilydd Cyffredinol gymeradwyo unrhyw ffioedd nad ydynt yn cyd-fynd â'r graddfeydd ffioedd hyn.

Awdurdodau unedol

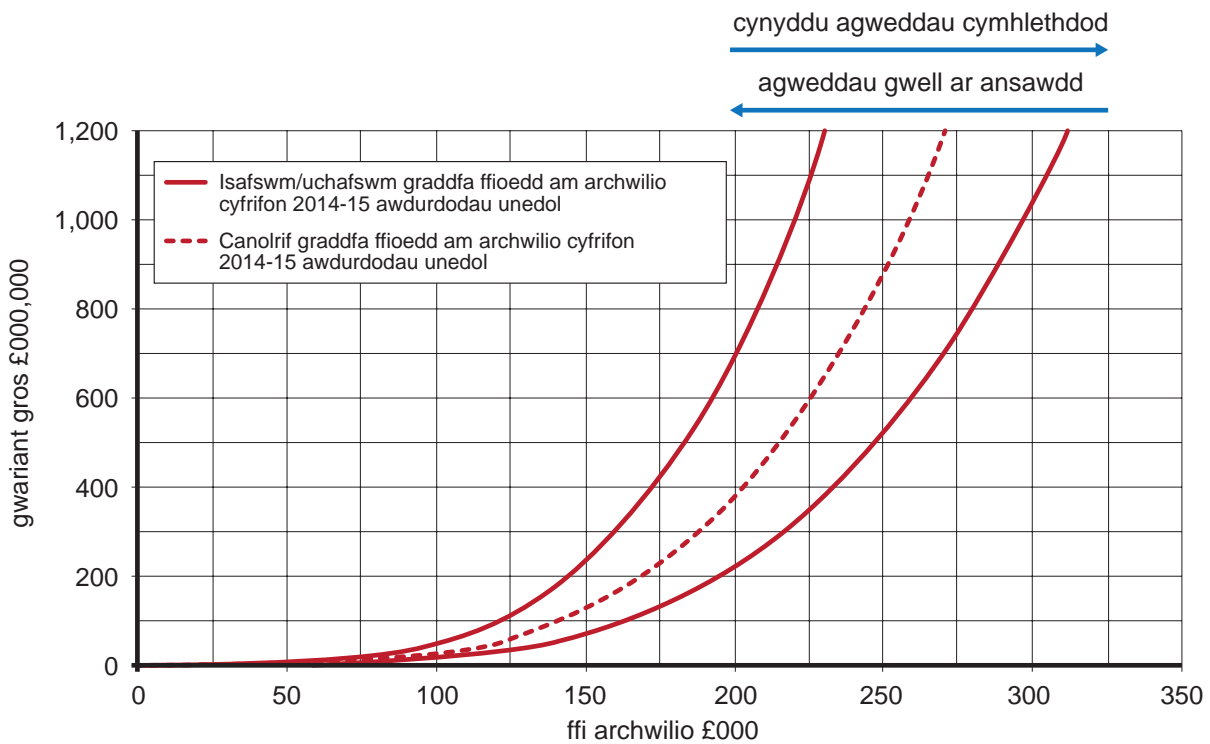
Graddfa ffioedd am archwilio cyfrifon 2014-15

Gwariant gros £000,000	Ystod ffioedd £000			Canolrif y flwyddyn flaenorol £000
	Lleiafswm	Canolrif	Uchafswm	
100	119	140	161	140
200	143	168	193	168
300	159	187	215	187
400	172	202	232	202
500	182	215	247	215
600	191	225	259	225
700	199	235	270	235
800	207	243	280	243
900	213	251	289	251
1,000	219	258	297	258
1,100	225	265	304	265
1,200	230	271	312	271

Graddfa ffioedd am archwiliadau ac asesiadau gwella 2015-16

Pob awdurdod unedol	Ystod ffioedd £000			Canolrif y flwyddyn flaenorol £000
	Lleiafswm	Canolrif	Uchafswm	
	94	112	130	117

Graff o'r raddfa ffioedd am archwilio cyfrifon 2014-15 awdurdodau unedol

Awdurdodau tân ac achub

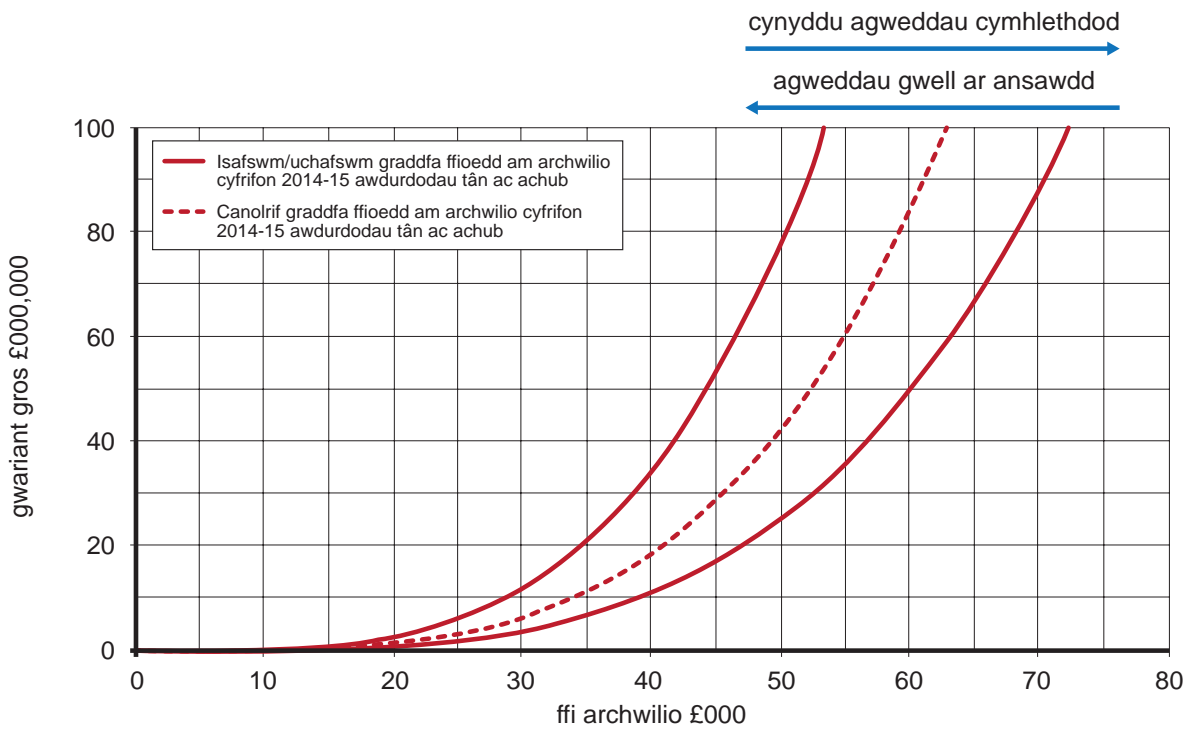
Graddfa ffioedd am archwilio cyfrifon 2014-15

Gwariant gros £000,000	Ystod ffioedd £000			Canolrif y flwyddyn flaenorol £000
	Lleiafswm	Canolrif	Uchafswm	
20	35	41	47	41
40	42	49	57	49
60	47	55	63	55
80	50	59	68	59
100	53	63	72	63

Graddfa ffioedd am archwiliadau ac asesiadau gwella 2015-16

Pob awdurdod tân ac achub	Ystod ffioedd £000			Canolrif y flwyddyn flaenorol £000
	Lleiafswm	Canolrif	Uchafswm	
	10	15	20	16

Graff o'r raddfa ffioedd am archwilio cyfrifon 2014-15 awdurdodau tân ac achub

Awdurdodau parciau cenedlaethol

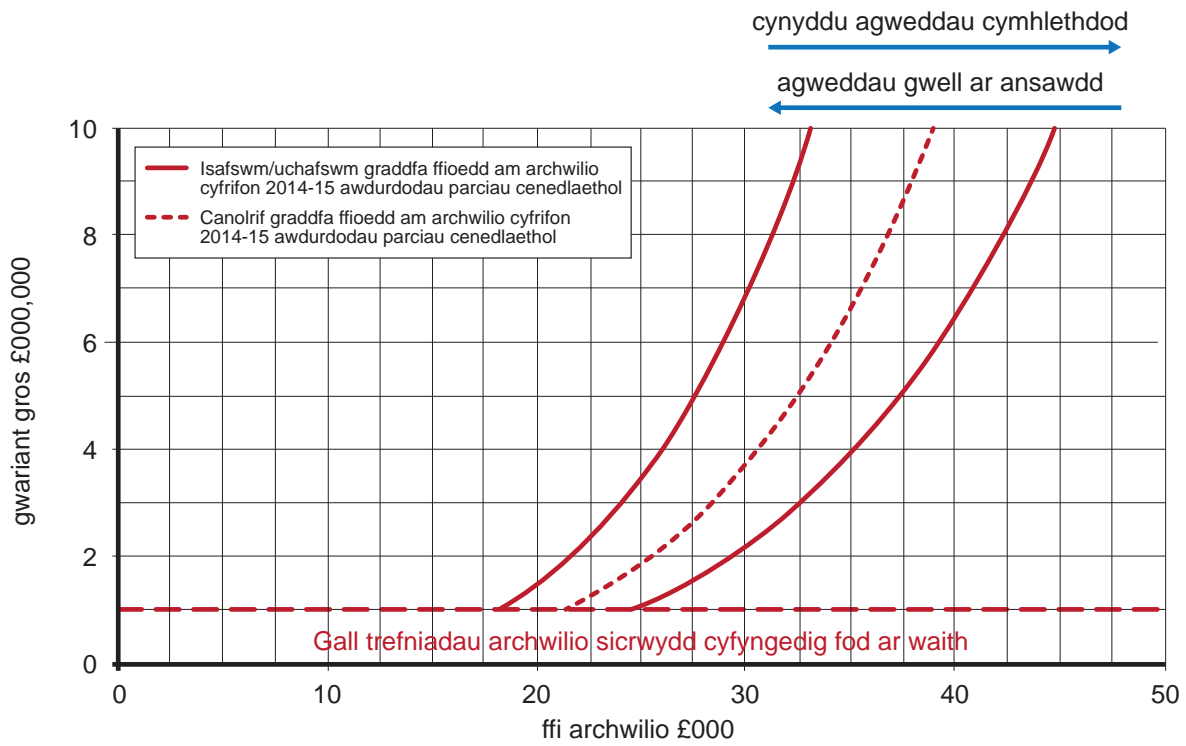
Graddfa ffioedd am archwilio cyfrifon 2014-15

Gwariant gros £000,000	Ystod ffioedd £000			Canolrif y flwyddyn flaenorol £000
	Lleiafswm	Canolrif	Uchafswm	
2	22	25	29	25
4	26	31	35	31
6	29	34	39	34
8	31	37	42	37
10	33	39	45	39

Graddfa ffioedd am archwiliadau ac asesiadau gwella 2015-16

Pob awdurdod parc cenedlaethol	Ystod ffioedd £000			Canolrif y flwyddyn flaenorol £000
	Lleiafswm	Canolrif	Uchafswm	
	5	7	9	7

Graff o'r raddfa ffioedd am archwilio cyfrifon 2014-15 awdurdodau parciau cenedlaethol

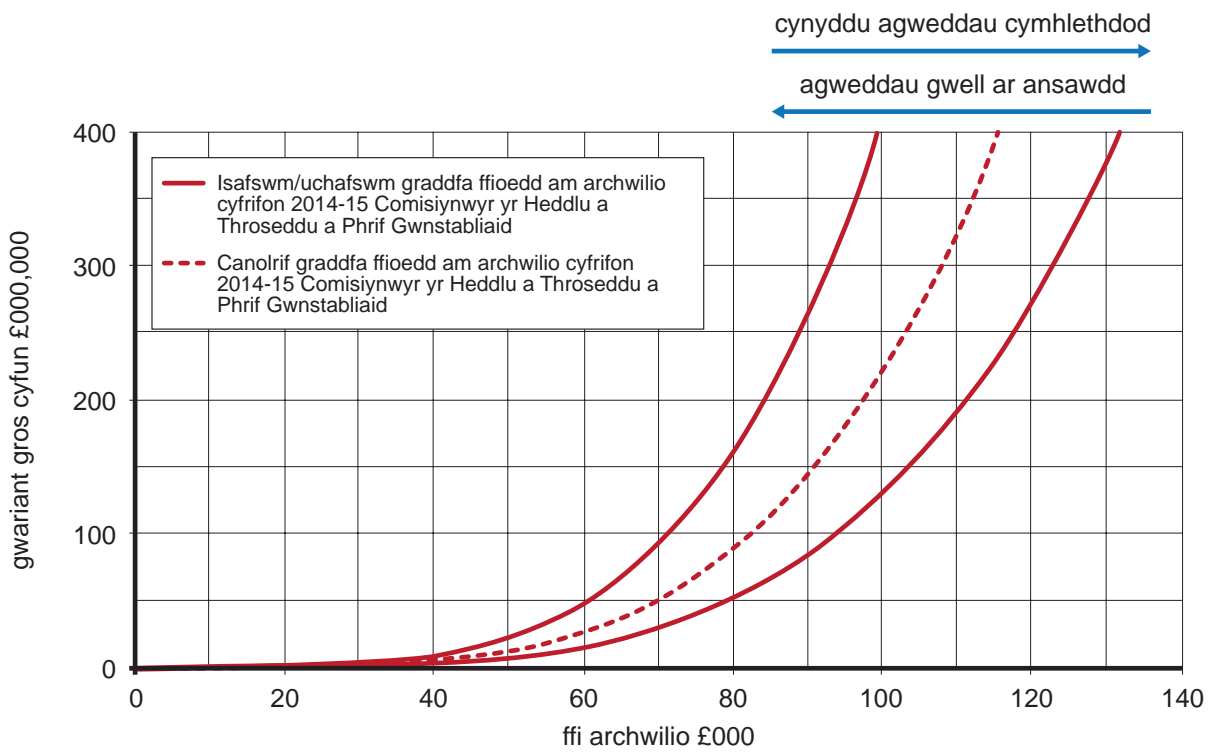
Comisiynwyr yr heddlu a throseddu a phrif gwnstabiliaid

Mae archwilwyr yn archwilio dau gorff statudol mewn ardal heddlu, sef Comisiynwyr yr Heddlu a Throseddu a'r Prif Gwnstabiliaid. Mater i'r archwilwyr fydd penderfynu sut y caiff cyfanswm y ffi ei rannu rhwng y ddau gorff mewn ardal heddlu benodol, yn seiliedig ar ofynion cyfrifyddu a'r trefniadau gweithredol a roddwyd ar waith gan bob corff.

Graddfa ffioedd am archwilio cyfrifon 2014-15

Gwariant gros cyfun Comisiynwyr yr Heddlu a Throseddu a Phrif Gwnstabiliaid £000,000	Ystod ffioedd cyfun ar gyfer Comisiynwyr yr Heddlu a Throseddu a Phrif Gwnstabiliaid £000			Canolrif y flwyddyn flaenorol £000
	Lleiafswm	Canolrif	Uchafswm	
50	61	70	79	76
100	71	83	94	89
150	79	91	104	97
200	84	98	111	104
250	89	103	118	109
300	93	108	123	114
350	96	112	128	118

Graff o'r raddfa ffioedd am archwilio cyfrifon 2014-15 comisiynwyr yr heddlu a throseddu a phrif gwnstabiaid

Cynghorau tref a chymuned

Mae cynghorau tref a chymuned sydd ag incwm neu wariant o hyd at £1 filiwn yn cael eu harchwilio ar sail 'sicrwydd cyfyngedig'. Mae'r ffioedd am yr archwiliadau hyn yn amrywio yn ôl trosiant blynyddol.

O dan amgylchiadau lle mae angen rhagor o dystiolaeth ar yr archwilydd i gyflawni ei gyfrifoldebau'n briodol, gan gynnwys ar ôl cyhoeddi adroddiad cysylltiedig er budd y cyhoedd, cynhelir profion ychwanegol i fynd i'r afael â phryderon yr archwilydd, a chodir ffioedd ychwanegol yn gymesur â'r gwaith ychwanegol dan sylw.

Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn cyflwyno un math o archwiliad ar gyfer pob cyngor tref a chymuned yn lle'r archwiliadau dwy haen presennol (sylfaenol/canolradd), o flwyddyn cyfrifon 2015-16 ymlaen. Bydd y drefn ddiwygiedig yn annog cynghorau i ganolbwyntio ar wella eu trefniadau rheoli ariannol a llywodraethu, ac yn arwain at fwy o adroddiadau cyhoeddus ar faterion sy'n deillio o waith archwilio.

Graddfa ffioedd am archwilio cyfrifon 2014-15 cynghorau tref a chymuned ag incwm neu wariant o hyd at £1,000,000

Incwm neu wariant blynyddol (telir ffioedd yn seiliedig ar ba un bynnag sydd fwyaf bob blwyddyn)	Math o archwiliad	Ffi arfaethedig	Ffi a godwyd y llynedd
£100 – £1,000	Sylfaenol	£30	£30
£1,001 – £5,000	Sylfaenol	£80	£80
£5,001 – £10,000	Sylfaenol	£175	£175
£10,001 – £30,000	Sylfaenol	£205	£205
£30,001 – £60,000	Sylfaenol	£295	£295
£60,001 – £100,000	Sylfaenol	£350	£350
£100,001 – £200,000	Sylfaenol	£415	£415
£200,001 – £300,000	Canolradd	£650	£650
£300,001 – £400,000	Canolradd	£650	£650
£400,001 – £500,000	Canolradd	£650	£650
£500,001 – £750,000	Canolradd	£920	£920
£750,001 – £1,000,000	Canolradd	£920	£920

Cronfeydd pensiwn

Graddfa ffioedd am archwilio cyfrifon 2014-15

Pob cronfa pensiwn	Ystod ffioedd £000			Canolrif y flwyddyn flaenorol £000
	Lleiafswm	Canolrif	Uchafswm	
	30	40	50	40

Menter Twyll Genedlaethol 2014-15

Er mwyn helpu cyrff cyhoeddus yng Nghymru i drechu twyll, mae'r Archwilydd Cyffredinol yn cynnal y Fenter Twyll Genedlaethol yng Nghymru bob dwy flynedd. Caiff y Fenter ei chynnal yn Lloegr, yr Alban a Gogledd Iwerddon hefyd. Mae'r Fenter ynparu data ar draws sefydliadau a systemau er mwyn helpu cyrff cyhoeddus i nodi hawliadau a thrafodion a allai fod yn dwyllodrus neu'n wallus. Mae'r Fenter wedi bod yn adnodd effeithiol iawn i ganfod ac atal twyll a gordaliadau. Ers iddi ddechrau ym 1996, mae ymarferion y Fenter wedi arwain at ganfod ac atal gwerth mwy na £26 miliwn o dwyll a gordaliadau yng Nghymru ac £1.17 biliwn ledled y DU.

Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn cynnal y Fenter o dan ei bwerau paru data statudol a nodir yn Rhan 3A o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Dangosir isod y ffioedd statudol arfaethedig am goladu data ar gyfer cyfranogwyr gorfodol yn 2014-15.

Math o gorff	2010-11 (£)	2012-13 (£)	2014-15 (£)
Awdurdod unedol	3,650	3,650	3,650
Comisiynwyr yr heddlu a throseddau	1,000	1,000	1,000
Awdurdod tân ac achub	1,000	1,000	1,000
Ymddiriedolaeth y GIG	1,000	1,000	1,000
Bwrdd Iechyd Lleol	3,650	3,650	1,000

Mae comisiynwyr yr heddlu a throseddau a phrif gwnstabiadaid yn gorfod cymryd rhan. Cynigiwn y dylid codi £1,000 ar gorff yr heddlu ym mhob ardal a fydd yn cyflwyno data ar ran y ddau gorff.

Cynhelir y Fenter Twyll Genedlaethol dros gyfnod o ddwy flynedd, felly mae'r raddfa ffioedd rydym yn ymgynghori yn ei chylch yn cwmpasu'r ddwy flwyddyn ariannol 2014-15 a 2015-16. Byddwn yn anfon un bil am ein gwaith i sefydliadau sy'n gorfod cymryd rhan, ym mis Ionawr 2015 yn ôl pob tebyg, ar gyfer y cam coladu data o'r ymarfer.

Mae'r Amcangyfrif hwn yn cynnig y dylid trosglwyddo cost gwaith archwilio dilynol i'r Fenter Twyll Genedlaethol am gyfanswm cost o £50,000 yn 2015-16.

Cyfraddau ffioedd am waith arall

Archwiliadau o fathau eraill o gyrff llywodraeth leol, gwaith sydd y tu hwnt i ddyletswyddau cyffredinol archwilwyr, a gwaith ardystio grantiau

Ar wahân i'r mathau hynny o gyrff y rhagnodwyd graddfeydd ffioedd ar eu cyfer, mae nifer fach o fathau eraill o gyrff llywodraeth leol. Ar gyfer archwiliadau o'r gyrff hyn, caiff dull cynllunio archwiliadau seiliedig ar sero ei ddefnyddio o hyd, a chaiff y gofynion o ran adnoddau eu trosi'n ffioedd sy'n uniongyrchol seiliedig ar gostau cyflawni'r gwaith.

Er mwyn cyflawni eu cyfrifoldebau statudol, mae'n rhaid i archwilwyr o bryd i'w gilydd wneud gwaith sydd y tu hwnt i'w dyletswyddau cyffredinol. Gall gwaith ychwanegol gynnwys adroddiadau er budd y cyhoedd, archwiliadau eithriadol, arolygiadau arbennig a gwaith pellach sy'n ymwneud â her etholaethol ac atal gwariant anghyfreithlon. Bydd y ffioedd a godir am y math hwn o waith yn adlewyrchu natur y gwaith dan sylw.

Caiff archwilwyr hefyd wneud gwaith ardystio grantiau mewn gyrff llywodraeth leol ar ran yr Archwilydd Cyffredinol. Mae lefel y gwaith ardystio grantiau a wneir mewn unrhyw flwyddyn yn dibynnu ar nifer y cynlluniau a gaiff eu harchwilio a nifer y gyrff a archwilir sy'n cymryd rhan yn y cynlluniau hynny. Codir ffioedd am y gwaith hwn fesul diwrnod ac maent yn adlewyrchu maint, cymhlethdod neu unrhyw faterion penodol sy'n gysylltiedig â'r grant dan sylw.

Ym mhob un o'r achosion hyn, caiff ffioedd eu codi ar sail y cyfraddau ffioedd a nodir isod. Efallai y bydd cyfraddau uwch yn briodol ar gyfer darnau penodol o waith, sy'n galw am sgiliau arbenigol. O dan amgylchiadau o'r fath, mae'n rhaid i'r archwilydd ymgynghori â Bwrdd Swyddfa Archwilio Cymru ymlaen llaw.

Cyfraddau ffoedd am waith arall

Graddfa staff		Cyfradd ffoedd fesul awr
Archwiliad ariannol	Arweinydd ymgysylltu	£162
	Rheolwr yr archwiliad	£111
	Arweinydd tîm	£75
	Aelod o'r tîm	£56
	Swyddog dan hyfforddiant	£45
Archwiliad perfformiad	Arweinydd ymgysylltu	£162
	Rheolwr yr archwiliad perfformiad	£111
	Arweinydd yr archwiliad perfformiad	£93
	Archwilydd Perfformiad	£65

Isod, ceir amcangyfrifon o gyfrannau perthynol y graddfeydd staff archwiliadau ariannol a ddefnyddir ar gyfer y mathau gwahanol o waith ar grantiau.

Amcangyfrif o'r cymysgedd staff ar gyfer gwaith ardystio grantiau

Graddfa staff	Cymysgedd staff ar gyfer grantiau cymhleth %	Cymysgedd staff ar gyfer yr holl grantiau eraill %
Arweinydd ymgysylltu	1 i 2	0 i 1
Rheolwr yr archwiliad	4 i 6	1 i 2
Arweinydd tîm	18 i 21	12 i 16
Aelod o'r tîm/swyddog dan hyfforddiant/technegydd	77 i 71	87 i 81

Mae'r grantiau cymhleth yn cynnwys:

- BEN01 Cynllun budd-daliadau tai a threth gyngor
- EUR01 Cronfeydd strwythurol
- HOU03 Cymhorthdal y Cyfrif Refeniw Tai (awdurdodau nad ydynt yn trosglwyddo stoc)
- LA01 Ffurflen ardrethi annomestig cenedlaethol
- PEN05 Ffurflen pensiynau athrawon

Gwaith atodol

Caiff cyrff a archwilir a mathau penodol eraill o gyrff wneud trefniadau â Swyddfa Archwilio Cymru i'r Archwilydd Cyffredinol neu Swyddfa Archwilio Cymru ddarparu gwasanaethau gweinyddol, proffesiynol a thechnegol.

Ni dderbynnir gwaith o'r fath os gallai beryglu annibyniaeth ac uniondeb archwiliadau neu os gellid ystyried ei fod yn gwneud hynny, oni ellir rhoi mesurau lliniaru a rheolaethau priodol ar waith.

Os gellir cyflawni gwaith o'r fath o fewn y rheolau hyn, bydd y ffioedd a godir yn cydymffurfio â'r Cynllun Ffioedd cyhoeddedig mewn perthynas â staff Archwilio Ariannol ac Archwilio Perfformiad. O ran staff eraill, cytunir ar gyfraddau heb fod yn fwy na chost lawn y gwaith.